

Z CIZÍCH REVUÍ

a) *Revue francouzské.*

Revue militaire française.

Č. 80, 81, 82 (únor až duben 1928).

Pplk. Desmazes a mjr. Naumovič:
Les victoires Serbes en 1914.

Je to pokračování bojů na srbské frontě v r. 1914, jež bylo uveřejněno v číslech R. M. F., září až listopad 1927.

Porážka, kterou utrpěla V. rak. armáda na Ceru, musila býti odčiněna, proto se armáda pod velením Potiorkovým připravovala k novému vpádu do Srbska. Za tím účelem byla VI. armá-

da posunuta více na sever a společně s V. armádou měla překročiti dolní tok Driny. Srbové byli na tuto akci připraveni. Přesto však sami podnikli akci útočnou přes Sávu do Srèmu, která byla provedena 1. armádou v síle 3 divisi.

Přechod začal 6. září 1914, a to u Mitrovice, Nového Sela a Ostrujnice. Akce se zdařila, vyjma neúspěch Timocké divise u Mitrovice, jejíž dva pluky byly zničeny. Zato ostatní části pronikly do prostoru mezi Sávou a Dunajem.

Tomuto přechodu a neúspěchu čelil Potiorek útokem přes Drinu, který za-

hájil veškerými silami 7. září. Nejprve neměl velkého úspěchu, ale přece pronikal pomalu do Srbska, což mělo za následek, že 1. armáda srbská ustoupila 14. září 1914 ze Srému. Úspěch Rakušanů se projevil hlavně u VI. armády proti 3. srbs. armádě ve směru na Zavlaku a Pecu. Proto odeslalo srbské velení volnou 1. armádu přes Valjevo na své jižní křídlo. 16. a 17. září 1914 zasáhly již 2. divise do boje u Peci a měly úspěch. Jižní křídlo VI. arm. ustupovalo. Právě v tu dobu přešel Sávu u Mitrovice smíšený sbor gen. Krause a ohrožoval srbské severní křídlo. Poté 1. divise armády, jež byla na cestě na jih, obrátila se k Šabci, na sever, byla dána k dispozici 2. armádě a podařilo se jí zastavit útok gen. Krause severně od Šabce. Tak kolem 20. září 1914 nastala rovnováha bojujících sil a fronta se ustalovala. Rakušané pronikli na 10 až 20 km za Drinu.

Tím však, že Potiorek posunul VI. armádu na sever, odkryl směr Sarajevo—Višegrad. V tomto směru byla ponechána jedna hor. brigáda na frontě 60 km. Srbové měli zde t. zv. Užickou armádu, jež byla zesílena různými pohraničními oddíly a dosáhla síly 30 praporů a 48 děl. Této armádě bylo nařízeno útočit přes hřbety Han Piesak do týlu VI. armády. 15. srpna přešla Drinu u Višegradu. Cíl byl vzdálen na 50 km a bylo ho dosaženo 28. září, kdy byla vzata Vlasenica, zatím co Černohorci táhli na Sarajevo. Situace VI. armády byla velmi ohrožena a Potiorek musil zastavit tento bočný útok srbské armády. Úkol svěřil veliteli nejjižnějšího rak. arm. sboru (16.) gen. Wurmovi. Síly byly jednak z jeho sboru (2 hor. brig.), jednak byly porůznu sehnány z terit. útvarů a z 50. divise, vytvořené v Sarajevě. Bitva mezi těmito silami začala 18. října 1914. Rakušané byli v přesile a hlavně 50. divise stále útočila ve směru na Rogačicu, jediná spojující cesta Užické armády. Tak 25. října přešla tato armáda Drinu na srbské území.

Větší akci srbská armáda nemohla podniknouti, poněvadž měla katastrofální nedostatek střeliva a všeho materiálu. Její situace byla velmi vážná a tak, když Potiorek zahájil nový útok 6. listopadu, musila ustoupiti.

6. listopadu 1914 zahájil Potiorek útok na celé frontě, hlavně na severu podél Sávy. Srbská armáda nevydržela útok a proto byl nařízen ústup. Tím se měla zlepšiti vlastní situace a zhoršiti nepřítelova. Původně byl zamýšlen ústup jen do prostoru Valjeva, t. j. asi 40 km. Tlak nepřítelů však si vynutil ústup až na řeku Kolubaru a Lyně, t. j. 70 km. Ústup byl proveden v pořádku, ač mravní hodnota srbské armády

jim hodně trpěla, nečítaje ničení státu, a tak 15. listopadu byla zaujata tato nová fronta.

Potiorek povzbuzen úspěchem, energicky následoval a šel přímo v patách Srbů. Jeho hlavní starostí bylo získati železnicí Obrenovac—Valjevo, aby mohl zásobovati svá vojska. Za tím účelem nasadil útok V. armády podél Sávy a 15. arm. sbor, aby uvolnily přechody přes Kolubaru. Útok zahájen 17. listopadu, neměl žádného významného úspěchu, ale poutal síly 2. a 3. srbské armády. Mezitím se XV. a XVI. rak. arm. sbor soustředily na jižním křídle prostoru jihovýchodně od Valjeva. Úmysl Potiorek byl proniknouti do údolí Moravy (řeky), odříznouti srbskou armádu od ústupové čáry a zatlačit ji na Dunaj. Za tím účelem nasadil 21. listopadu XV. arm. sbor proti 1. srbské armádě a pomalu ji tlačil zpět ve směru jihovýchodním. Při tom posunoval XVI. arm. sbor na krajní jižní křídlo do boku I. armády. Útok tohoto sboru byl nasazen 22. listopadu. Na ostatních místech se útočilo současně. Srbové chtěli 22. listopadu provést útok svými křídly 2. arm. a Užickou arm., aby ulehčili 1. armádě. Provedení bylo nemožné, poněvadž 2. arm. měla před sebou rozvodněnou Kolubaru.

Útok Rakušanů pokračoval hlavně na jižním křídle, kde postupně obchvatem tlačí 1. srbskou armádu. Ta po zoufalých bojích ustupuje krok za krokem. Tak proniká VI. arm. stále ve směru Gornj-Milovanovac, tlačí před sebou 1. a 2. srbskou armádu a Užickou armádu. Opatřování těchto jednotek bylo ohromné a byl citelný nedostatek materiálu. Vzhledem k tomu nařídilo 28. listopadu srbské velení ústup na linii Čačak-pohoří Semedraj, Rudnik s 1. a 3. armádou. Vzhledem k ústupu detachmentu Obrenovac na Sávu nařídilo 29. listopadu ústup 2. arm. ve směru jižně od Bělehradu (asi 30 km).

Tímto novým ústupem mohlo si srbské vojsko odpočinouti, přeskupiti se a připravit protiofensivu, s níž se stále srbské velení obíralo. Situace Rakušanů se zhoršila, neboť se opět oddálili od své základny. Ovšem získali dráhu, která však byla poškozena, proto protiakce musila přijíti brzy. Ústup proveden 30. listopadu.

Rakouské velení bylo ústupem překvapeno. Postupovalo opatrně, neboť vzetí Bělehradu znamenalo další roztažení fronty, tedy oslabení hlavně na severu, kde V. arm. neprojevila dosti energie. Byl vzat politický cíl, ale zvýšeno tím nebezpečí v případě srbské ofensivy, neboť v bojích vedených v 2. polovině listopadu ztratili Rakušané více než Srbové.

1. a 2. prosince 1914 odpočívala srbská armáda a reorganisovala se pro útok 3. prosince. Rak.-uhers. armáda postupovala a byla v boji se srbskými zadními voji. Aby mohla obsadit Bělehrad, posunula se v rak. armáda ve směru severovýchodním, což mělo za následek oslabení středu a oddělení V. armády od VI. Morávní stav rak. armády nebyl valný. Naopak, srbská armáda po dvoudenním odpočinku a po památném vydání rozkazu krále Petra I., ač materiálně špatně vybavena, byla po mravní stránce velmi vysoko. Proto její ofensiva zahájena na celé frontě 3. prosince 1914, měla úspěch. Rak. armáda byla překvapena.

Postup Srbů trval nepřetržitě do 7. prosince a projevil se hlavně proti VI. armádě ve směru na Valjevo. Nic nepomohl útok VIII. arm. sboru vedený do boku 2. armády, později zesílený na útok celé V. armády, vedený na jih od Bělehradu. Srbové včas přesunuli dvě divise na toto severní křídlo ze středu od 3. armády.

Počínaje 8. prosince přestala existovat VI. armáda, jež pod Valjevem úplně rozbita panicky ustupovala na Sávu. Tu se Potiorek chtěl omezit na udržení Bělehradu, jehož vzetí tak slavně hlásil od světa. Proto nařídil přesun XIII. arm. sboru k V. armádě a dal jí rozkaz zastavit útoky a obsadit obrannou linii od Sávy k Dunaji. Provedeno to bylo 10. prosince.

Srbské velení tuto eventualitu předpokládalo a proto nařídilo své armádě středu, tedy 3., aby vpadla do západního boku této posice a prolomila ji jižně od Sávy. Totéž se provádělo podél Dunaje a ve středu útočila 2. armáda. Tak V. armáda musila ustupovat krok za krokem a 15. prosince vyklidila jižní břeh Dunaje a Sávy.

Srbská kořist byla: zajatých 270 důst. a 40.000 vojáků, 130 děl, 70 kulometů a ohromné množství materiálu všech druhů.

Plk. Armengand: *Les enseignements de la guerre marocaine en matière d'aviation*. Jde o podrobnou studii shromažďování, přípravy a užití letectva v boji během války v Maroku. V první části se obírá autor postupným příchodem jednotlivých eskadrlí na válečné dějiště a dobou, jež byla nutná k jejich přípravě, než mohly začít svou činnost. V druhé části studuje použití letectva v r. 1925 jak během bitev, tak v období menších akcí. Při použití letectva bylo třeba řídit se těmito zásadami:

1. je lépe chránit vlastní vojáky před zajetím a zabitím, nebo raději zabít větší počet nepř. bojovníků;

2. je lépe zabíjet nepř. bojovníky, nebo v týlu ničit starce, ženy a děti;

3. konečně je výhodnější, letí-li letoun do nepř. týlu, což je možno jen jedenkrát za den, nebo bombarduje-li přední nepř. linie až 6krát za den.

Zde je nutno uvažovati o každém případě zvlášť a jednati vždy co nejrozumněji.

V třetí části studuje pak použití jednotlivých druhů letectva, a to:

letectva výzvědného a spojovacího;
letectva bombardovacího;
letectva pro boj s pozemním nepřítelem;

letectva zásobovacího a dopravního;
(Je vidět, že letectva stíhacího nebylo použito, poněvadž se bojovalo proti materiálně slabšímu nepříteli.)

Pro každý druh letectva je udána řada velmi zajímavých příkladů z marocké války, hlavně pokud jde o bombardování a bojové letectvo, neboť zde zřejmě byla doplňována činnost pěchoty, dělostřelectva a jezdeckta, ba velmi často letectvo samo převzalo úlohy pozemních vojsk a provedlo je s plným úspěchem. (Poznámka: Nesmíme zapomenouti, že nebylo nepř. letectva.)

Mjr. Girves: *Les événements de Chine*. Autor se v několika předchozích studiích zmínil o válce v Číně (viz VR, 1928, čís. 4). V této práci se podrobněji obírá studií sovětské mise, která působila u vlády Kantonských.

Vedoucím mise byl gen. Borodin, který již v r. 1922 přišel do Kantonu; na vrcholu své slávy byl však teprve po obsazení Hankou. Zde utvořil oddělení, v nichž vedoucími byli Rusové, a mimo ně pracovali Číňané a různí cizinci. Oddělení byla: politické, propagační, třetí internacionály a vojenské. Vojenské oddělení se skládalo: z hlavního štábu o třech skupinách (operační za vedení rus. car. důstojníka Sumarokova, administrativní a ekonomické); z oddělení vojenských technických poradců; z oddělení zeměpisného. Mimo to měl Borodin pod dozorem různá ministerstva, jež byla též obsazena Rusy, a to zahraničí, finance a spravedlnost. Dále byla řada organizací propagačních, vedených ruskými a cizími komunisty. Tato přílišná moc Rusů měla za následek odpor vedoucích Číňanů, hlavně vojenských velitelů. Prvním vystoupil Šang-Kaj-Sek a prohlásil se nezávislým na jaře 1927. Nastal pak boj mezi ním a Hankou skými vedenými gen. Tang-Seng-Ši.

Situace v dubnu 1927 byla, že vláda severní Číny, Čang-Tso-Lin, měl své armády pod vedením gen. Čang-Cuan-Čanga proti Čang-Kaj-Sekovi. Mezi odpůrci severní vlády nebylo shody, přece však oba generálové jižně od řeky Yang-tse-kiang (Tang-Seng-Ši a Šang-

Kaj-Šek) proti tlaku severních musili jednoti souběžně.

Jižní úspěšně postupovali, ale nebyli s to dosáhnouti Žluté řeky, neboť severní podnikali v provincii Honan protiútoky proti gen. Tang-Seng-Ši a severně od Nankinu proti Šang-Kaj-Šekovi. Právě v tomto prostoru postup jižních ohrožoval Činanfu (Japonci silně obydlené místo) a Cingtau (mimo hospod. zájmy), což mělo za následek vyslání 2.000 japonských vojáků do Cingtau. Proti tomu revoltovali všichni Číňané. Tak severní gen. Čang-Čuan-Čang přepadl 8. července Cingtau, byl však odražen a následek toho byl, že Japonci vysadili nové vojsko a obsadili též Činanfu. Tento neprozřetelný čin měl vliv na posici Čang-Tso-Lina, který přes to, že se prohlásil v červnu za diktátora, nemohl najíti správné východisko. Na jedné straně měl přátelské styky s Japonci, na druhé straně jeho občané je nenáviděli.

17. července nastal převrat v Hankou, provedený gen. Ho-Šiem. Komunisté byli hromadně ubíjeni, ruská mise vypuzena; Borodin odjel 30. července. Přes to však nepřátelství mezi Hankou a Šang-Kaj-Šekem trvalo dále a tito vytáhli proti němu právě, když bojoval se severním gen. Sun-Šuan-Fangem. Tlačen se dvou stran odstoupil Šang-Kaj-Šek 14. srpna v Nankinu.

Po odstoupení Šang-Kaj-Šeka nastala vhodná situace co do sjednocení jižní Číny a došlo ke konferenci v Kiukiangu 20. srpna. Zde byla ustavena nová vláda. Toto sjednocení mělo vliv i na ostatní odpruče severu a ustanoven jednotný postup proti nim mezi gen. Tang-Seng-Ši, Feng-Yu-Siangem a Yen-Ši-Sanem, vládcem provincie Šansi, který zahájil znovu válku.

27. září 1927 prudce zahájil gen. Yen-Ši-San ofensivu proti Pekingmu a pronikal až na 70 km k jeho branám, obsadil Šošov a přerušil různé cti vedoucí na jih a západ od Pekingmu. Teprve počátkem listopadu podařilo se severnímu uvolnití důležité směry. Mezi tím Feng-Yu-Siang zahájil postup v provincii Honan a pronikal ve směru východním a hrozil odříznouti severní armádu, operující proti Nankinu. Teprve po ústupu této armády byl v provincii jeho postup zastaven. Avšak jižně od řeky Yang-tse-kiangu nastal rozklad prohlášením různých guvernérů za samostatné. 13. listopadu ušel gen. Tang-Seng-Ši s 23.000 lidmi šterlinků do Japonska. Vedení armády převzal gen. Ho-Sien. V září se prohlásil za nezávislého v Kantonu gen. Li-Saj-Sum, avšak po rozpadnutí jižní armády a návratu kantonských vojáků, udělali tito vojáci převrat a dosadili své vůdce v čelo vlády. Tak došlo

k drobné válce mezi vůdci čínského jihu, až se gen. Šang-Kaj-Šekovi, který se teprve v prosinci navrátil, podařilo jednotlivé generály přemoci a převzít vedení národní armády a obsadit území Nankinu, Šanghaje a Kantonu.

Je zajímavé, že se jen cizincům (Rusům) podařilo sjednotit Číňany a zavést určitý pořádek. Ihned po jejich vypuzení upadá Čína do starých zmatků a nesvárů, boří vše, co bylo postaveno.

Mjr. Rouques: L'organisation du terrain d'operation de Champagne pendant la guerre mondiale (pokračování).

Tato práce pplk. Rouques, profesora na naší válečné škole byla uveřejněna ve Vojských rozhledech, ročník 1925, čís. 2. a 4.

Kpt. Loustaunau-Lacau a Montjean: Au Maroc français 1925.

Jsou zde podrobně vyličený operace v Maroku v roce 1925. Jejich příprava, rozdělení sil, taktické a strategické směry, politická příprava operací, vojenské i politické využití dosažených úspěchů.

Všechny operace v Maroku vyžadovaly důkladné materiální přípravy, která byla vždy hlavní podmínkou taktického úspěchu.

Mjr. De Gaulle. L'action de guerre et le chef.

Věsti válku znamená usilovně přemýšlet, neboť je mnoho elementů, jež mají na její výsledek podstatný vliv. Nikdo neuhodne, co právě bude prováděti nepřítel. I přes nejlepší zprávy, nejlépe oceněné a zpracované je třeba stanoviti si hypotézu o nepř. činnosti. Intelligence nám umožní znalosti teoretické, všeobecné i speciální, instinkt pak vyvozuje pocit zkušenosti a konkrétnosti.

Čím vyšší je velitelství, tím větší musí býti koncepce nařízení — rozkazů a nesmí se zacházeti do drobností. Je uvedena velká řada příkladů jednotlivých velkých velitelů, kdy se nepletli do věcí podřízených, a opak, kdy se během bitvy dali unésti jedním momentem. Teprve v obtížných situacích se projeví pravý a schopný velitel tenkrát, kdy má prokázati své schopnosti za podmínek nejnepríznivějších.

Les travaux de campagne dans l'armée allemande.

Jde tu o stručný výklad německého předpisu „Feldbefestigungsvorschrift“. Němci po válce stále hodnotí cenu polních opevnění a v svých předpisech podtrhují potřebu polního opevnění po každé stránce a při všech akcích. Toto opevnění však musí býti velmi dobře maskováno, jinak je nebezpečnější než

prospěšně. Úměrně s dobou obsazení má se neustále zdokonalovati.

Les fortifications permanentes de l'Allemagne en 1927.

Článek pojednává o situaci bývalých a nynějších německých pevností, tvrdí a opevněných krajů po míru versailleském, podle něhož Německo musí odzbrojit a opustiti všechny pevnosti v pásmu 50 km východ. od Rýna, ponechat opevněná místa na jižních a východních hranicích v stavu z r. 1919.

V letech 1925 a 1926 projevil se úmysl Německa opevniti východní hranice, tedy nejen udržovati, nýbrž zdokonalovati systém pevností vybudovaných na východě. To vzbudilo pochopitelně velkou odezvu, hlavně u Polska. Proto musila zasáhnouti vojenská mezispojenecká komise a ta stanovila, že je sice možno sešly materiál vyměňovati betonem, ale stanovila počet krytů v pevnostech, a to v Hlohovci 8, v Lötzen 15, v Královci 31. Nařídila ničení těch ostatních, jež byly po roce 1920 vystavěny, a to: v Hlohovci 7, v Küstrin 5, v Královci 22. Zákaz stavby pevností byl doplněn o hranice východní a jižní. Na nich stanoveno pásmo od hranic až po linii Vratislav, železniční linie Brieg, Neisse, Kamenz, Glatz, Waldenburg, Görlitz, Bautzen, Pirna, Königstein, Hof, Königsberg.

Mjr. gšt. Vejmelka.

Revue d'Artillerie.

Duben 1928.

Plukovník E. Bourboulon: Palba proti bateriím.

Nebudou-li v příští válce dodrženy závazky týkající se užití otravných plynů, stane se neutralisace nepřátelských baterií nejnaléhavější úlohou vlastního dělostřelectva. Je tedy třeba již v míru co nejdůkladněji studovati prostředky, jimiž bychom mohli tuto úlohu co nejlépe splniti.

Charakteristiky budoucí války jsou asi tyto:

převaha automat. zbraní,
mohutné užití otravných plynů,
zvětšení dostřelu dělostřelectva,
letectvo, které bude míti velkou úlohu.

Jaké důsledky z toho vyplynou po stránce taktické, lze snadno předvídati.

Dělostřelectvu bude z těchto příčin vnuceno a i usnadněno učlenění do značné hloubky. Bude též musiti být velmi pohyblivé.

Učlenění do hloubky a pohyblivost jsou tedy pro splnění úlohy nutné a obě vlastnosti vyplývají jedna z druhé.

Protože však běžné dostřely při palbách proti bateriím budou 12 až 15 i ví-

ce km, nebude možno užití vždy pozorování pozemního a nejčastěji bude třeba pozorovati ze vzduchu.

Normální způsob užití dělostřelectva proti bateriím bude v budoucí válce záležeti v četných palbách na velké dálky, v leteckém pozorování a bude mu třeba velké pohyblivosti.

Obsluha musí pracovati rychle a přesně. Rychlosti se dosáhne dobrou topografickou organizací střelby, dokonalým zřízením anténní služby a dokonalého spojení s velitelstvím, zvláštěním nácvikem spolehlivých výpočtů prvků přípravy a obzvláště pak velkou zručností souhry s pozorovatelem ve vzduchu.

Přesnost je nezbytnou nutností při střelbě na velké dálky, má-li býti účinek zajištěn. Dělostřelectvo proti bateriím musí míti dobrý topografický výcvik a prohloubené znalosti způsobů střelby s vysokými rozprasky.

Balistické a atmosférické opravy nabývají velké důležitosti, protože bude často třeba střelci účinnou palbu bez zastřílení.

O tom o všem musí býti již v míru důstojníci všech částí armádního dělostřelectva náležitě přesvědčeni. Programy výcviku u těchto částí musí býti tomu přizpůsobeny.

Materiál, jak jsme již řekli, má býti velmi pohyblivý s velkým dostřelem. Pokroků po té stránce možno ještě dosíci.

Pohyblivost není ostatně jen otázkou váhy, nýbrž obzvláště mohutnosti tažné síly, aby se pohyb dál v obtížném terénu bez námahy obsluhoval. Zdá se, že se mechanický pohyb (auta) hodí lépe, neboť v pásmech zamořených plynem nebude koňský potah s to splniti požadavky naň kladené.

Pohyblivost nezaměňujeme s rychlostí pohybu. Požadujeme především schopnost pohybu v každém terénu, bez přispění mužstva obsluhy. Každá jednotka musí tedy býti vyzbrojena jedním nebo dvěma traktory, na páslech, které budou prováděti všechny pohyby a práce tažné tam, kde obyčejný traktor, vykonáv pohyb po silnici, nemůže ji opustiti.

V dalším pojednává autor o organizaci skupin proti bateriím a o rozdělení pásem činnosti.

Pásmo, v němž jsou učleněny jednotky armádního dělostřelectva, začíná 2 až 3 km za první linií a končí 7 až 8 km za ní. Jejich dostřel je 15 až 18 km. Části jednotek je tažena automobily, část koňmi.

Je třeba organizovati skupiny tak, aby jednotky byly co možná rozděleny stejnoměrně na celé frontě.

Dvě zásady potvrzené válečnou zkušeností nutno dodržovati.

1. Skupiny se učení do hloubky podle pásem činnosti divisi. Skupina určená do šířky naráží na obtíže ve spojení a špatně pracuje s divisemi.

2. Organické skupiny a svazy nerušíme.

Proto: a) skupiny budou tvořiti nezávislé organické jednotky nebo jejich stejnorodé části;

b) protože jsou určeny do hloubky, budou mít jeden anebo více oddílů všech ráží, které třeba bráti v úvahu;

c) každá skupina a tím každá organická jednotka bude mít jednotky tažené koňmi a jednotky tažené auty.

Z toho vyvozuje autor návrh organizace sborového dělostřelectva (armádního sboru) a dělostřelectva hlavní zálohy: Organizace sborového dělostřelectva: dva pluky stejného složení, jímž velí podplukovník, a každý z nich obsahuje 1 oddíl 105 mm kanonů s koňským potahem a 1 oddíl 155 mm kanonů o třech bateriích, 1 oddíl 155 mm těžkých kanonů (G. P. F.), nebo jiný materiál téhož donosu o 2 bat., oba poslední oddíly automobilisované.

Organizace dělostřelectva hlavní zálohy: Je určena k zesílení dělostřelectva sborového, má totéž složení, vyjma oddíl 155 mm kanonů, který je na autech (dělostřelectvo nošené — portée), aby všechny oddíly mohly dorazit současně, což u sborového dělostřelectva není nutno. Tam je řízen pochod podle rychlosti oddílů s koňským potahem, aby všechny oddíly dorazily současně na místo, vždy však je možnost zaujmouti postavení s aut. bateriemi o několik hodin dříve.

Kdyby nebyla tato zásada o tvoření skupin dodržena, bylo by třeba rušiti organické svazky a utvořiti stejnorodou skupinu z oddílů téže ráže, ale pocházejících od různých pluků, sboru přidělených. Řešení utvořením skupin hipomobilních a automobilních by vedlo k velkým nevýhodám v rozdělení oddílů a ráží v terénu a je proto nepřijatelná.

Pásma postavení protibaterijních skupin odpovídají obvykle pásmům působnosti těch divisi, jímž jsou přiděleny, což usnadňuje spojení a scutiinnost dělostřelectva sborového a divisiho. Jinak je tomu s pásmy působnosti těchto skupin. Tato pásma přidělíme zpravidla podle terénu, který může mít velký vliv na rozdělení nepřátelského dělostřelectva.

Co do hloubky přiděluje se často sborovému dělostřelectvu pásmo, které prodlužuje pásmo působnosti divisiho dělostřelectva. Divisní dělostřelectvo provádí tedy činnost protibaterijní v svém pásmu samo. Tento způsob au-

tor zahrnuje, tvrdě, že divisní dělostřelectvo, které je více vpředu, nebude mít mnohem menší dostřel nežli dělostřelectvo sborové, které jest umístěno více vzadu.

Divisní dělostřelectvo bude zpravidla plně zaujato činností přímé podpory a nebude mít k dispozici příslušné orgány k činnosti protibaterijní. Letoun přidělený sborovému dělostřelectvu nebude s to navázati tak rychle spojení s dělostřelectvem divisním, kterému byl za účelem palby proti bateriím eventuálně přidělen. Divisní dělostřelectvo pracuje zpravidla s letounem pěchoty, při střelbě na cíle živé a oddílů, které s letcem pracují, je jen málo.

Z těchto důvodů zdá se mnohem správnější svěřiti zásadně sborovému dělostřelectvu činnost protibaterijní v celém pásmu nepřitelem obsazeném. Divisní dělostřelectvo zúčastní se eventuálně všeobecné neutralisace, která předchází pravidelně útok s překvapením. Takové baterie střílejí pak obvykle současně se sborovým dělostřelectvem na cíle nejnebezpečnější.

V dalších fázích boje pracuje divisní dělostřelectvo jen k podpoře a ochraně pěchoty. Jsou-li volné oddíly nebo baterie divisního dělostřelectva k dispozici, převezmou úlohy paleb rušivých a zabraňovacích nebo paleb na nepřátelské pozorovatelné od sborového dělostřelectva, pokud jim ovšem stačí dostřel, a celé sbor. dělostřelectvo se věnuje činnosti protibaterijní.

Víme, že rozdělíme-li pásmo působnosti skupiny již předem na oddíly, usnadníme kontrolu palby a volbu pomocných cílů. Proto tak činíme po každé, kdy to bude možno, a vždy při určité stabilisaci.

To, co bylo řečeno, nemá však hodnotu absolutní a oddíly musí býti vždy s to působiti do všech pásem svých horizontálních střeleckých polí.

Autor se ohirá dále výcvikem důstojníků a mužstva pro úkoly protibaterijní. Právě, že je třeba rozdělití výcvik ve tři období:

1. výcvik jednotlivců,

2. výcvik jednotlivých družstev, jako: štábu vel. skupiny, pomocného družstva oddílu radiotel. družstva atd.

3. společný výcvik všech k dosažení vzájemné souhry.

Při výcviku předpokládáme vždy jen takové obtíže a překážky, které se mohou v boji vyskytnouti. Uměle způsobené, skutečnosti odporující obtíže jsou více ke škodě než k užtku.

Dále probírá autor program výcviku jednotlivých orgánů, a to:

1. pozorovatele ze vzduchu,

2. radiotelegrafistů,

3. štábu skupiny, pomocných družstev oddílů a baterií.

Hlavní obtíže pro pozorovatele ze vzduchu jsou: vyhledání antény, rozdělení pásem působnosti na oddíly, nemohlo-li být provedeno předem, zjištění cílů, provedení kontroly palby.

V míru je proto třeba cvičiti tak, že ve vhodném terénu umístíme anténu skupiny na místě, jehož souřadnice jsou pozorovateli známy. Antény oddílů umístíme na více méně skrytých místech. Cíle znázorněné kolmými i vodorovnými terči umístíme jednak blízko markantních bodů v terénu, jednak na místech více nebo méně snadno zjištělných. Ani postavení antén ani cílů pozorovatel nezná.

Leteč smí kroužiti jen v ohraničeném prostoru. Pozorovatel zavolá anténu skupiny, která mu označí buď místo nebo směr antén oddílů, s jejich cíli. Když navázal spojení s oddíly, zjistí pozorovatel cíle a rozdělí je podle ráže a polohy na oddíly. Dále zvolí v pásmu každého oddílu pomocný cíl a hlásí jej příslušnému oddílu.

Leteč zná jak vlastní, tak i nepřátelskou situaci.

Cvičení se provádí jen s anténami, nebo se též mohou přibrati štáby jednotek. Tehdy se mohou prováděti cvičení v kontrole palby, při čemž se velitelé baterií cvičí v rychlém výpočtu prvků.

Situaci nepřipravujeme nikdy tak, aby vše bylo známo. Tím by nikdo mnoho nezískal. I když se cvičení s počátku nedaří, není třeba zoufat. Chybami se právě učíme.

Často bude výhodné cvičiti souhru letce s dělostřelcem v učebně.

Personál antén je třeba cvičiti ve spojení s letcem. Dobré bude cvičiti s několika letoumy, vysílajícími na různých vlnách tak, aby stanice byly nuceny laditi.

Cím vyšší stupeň velitelství, tím více třeba bráti v úvahu osobitost velitele. Je to tedy práce intelektuální. Proto se může výcvik vel. skupin a do určité míry i vel. oddílů konati velmi dobře v učebně. Tato cvičení nechť řídí starší důstojníci s vál. zkušenostmi. Řešení nechť jsou prováděna přesně v duchu doktriny a nechť je vždy dbáno nepředvídaností, které mohou nastati zakročením nepřítele a které mohou zhroutiti celý vlastní plán.

Autor podotýká, že nejnebezpečnějším kritikem doktriny je nepřítel, a získá-li úspěch, nezná jeho kritika omluvy.

Výborná jsou rámcová cvičení, za účelem výcviku pomocných družstev oddílů a baterií, s tou podmínkou že všechna spojení jsou v činnosti se sku-

tečnými počty. Nejsou-li počty úplně, mohou ozvytiště mají důstojníci získati falešný obraz o celé věci a nepřesvědčí se o skutečných nesnázích, které se vyskytují za války. Cvičiti proto raději v menších jednotkách (prapor — oddíl), ale s uplynými počty pojetek.

Co se týká úlohy protibaterijní, je nejprve cvičiti souhru štábu s letcem. Dobrý výkon letce závisí, jak již řečeno, hlavně na rychlosti, s jakou velitelé baterií umějí určovati prvky palby. Musí se v tom proto často cvičiti.

Autor doporučuje postup popsany pplk. Benoistem v R. d'A. z listopadu 1927.

Výcvik vel. skupin může se dít, jak řečeno, v učebně, neboť i ve skutečnosti budou ve většině případů vel. skupin rozhodovati o svých záměrech na stanovišti velitelství buď podle mapy nebo podle zpráv od svých podřízených. Není sporu o tom že je velmi důležité cvičiti s celými jednotkami, k čemuž však přikročíme až tehdy, až výcvik velitelských orgánů pokročí tak daleko, že netřeba se obávati hrubých chyb, jimiž trupu zbytečně unavujeme, aniž kdo z toho těží.

*

Podplukovník De la Porte du Theil: Jak uskutečniti souhru mezi pěchotou a dělostřelctvem pro přímou podporu.

Pokračování a dokončení článku z čísla březnového. Autor pokračuje v praktických příkladech, uvádí, jak získati shodu v zahajovacím boji a a v boji ústupovém — a končí:

Jde-li o dělostřelctvo pro přímou podporu, je nezbytné třeba úzkého spojení mezi palbou dělostřelctva a manévrem pěchoty, ať se tento manévr provádí pohybem nebo palbou. Palba dělostřelctva jest integrální částí manévru pěchoty, jinak je zbytečná, ba ve většině případů i škodlivá, není-li pěchota s to využití příležitosti poskytnuté ji dělostřelctvem, nebo nemá-li vůle ji využití. Tehdy se dělostřelctvo zbytečně prozrazuje, opotřebuje a unavuje obsluhu plýtvá střelivem. Ba více zla: provádějící pozbývají pojmu nezbytné jednotnosti akce. Pěšák manévruje na svůj vrub, dělostřelce střelí, jak nejlépe umí, střelba nabývá rázu ostré střelby na střelnici, rozpory rostou. Všichni známe nevýhody takového postupu. Abychom se tomu vyhnuli, je třeba, aby pěšáci nikdy nekonali cvičení bez rozumného námětu, účasti dělostřelctva, t. j. aniž by se starali o všeobecné podmínky jeho činnosti.

Dělostřelci nikdy neprováděti cvičení v polní službě, aniž pečlivě zná-

zornili situaci a manévr pěchoty. Tim ostatně jediné oživi taková cvičení a budou zajímavá. Jinak je zbytečné urazit spousty kilometrů a skončit zájezdem do jakéhokoli postavení, více nebo méně odpovídajícího co do terénu, a vrátit se pozdě do kasáren. Totéž by se dalo provést na cvičišti. Je též pak zbytečné za deště a větru provádět přípravu palby. V učebně by to šlo lépe. O tom jsme všichni přesvědčeni.

Aby tomu bylo učiněno zadost, je třeba, aby vedoucí cvičení učinil rozsáhlé přípravy. V terénu nebudeme s to improvizovat logický manévr úplně souvislý. Vedoucí cvičení musí též znát dostatečně pěchotu. Ve většině posádek najdeme určité podle potřeby důstojníky pěchoty, kteří by se dobrovolně zúčastnili jak příprav, tak i provedení cvičení dělostřelectva v terénu a přispěli mu svou zkušeností.

Tim by určitě získali všichni.

Velmi často se zaměřuje problém spojení s problémem spojovací služby. Důležitost materiálního problému spojení nelze popřít. Ať však zavedeme jakékoli dělo a ať jsme vyzbrojeni lehkým, spolehlivým a naprosto dokonalým přístrojem telefonie bez drátu, všechny tyto vymoženosti nám jen velmi málo poslouží, selže-li spojení morální. Tkví v hluboké a přesvědčivé vůli dát celku celou energii, všechny schopnosti a prostředky, abychom dosáhli společného cíle, stanoveného velitelem.

K tomu je třeba se znáti navzájem. Je třeba cvičit společně a obzvláště pak společně přemýšlet. Souhra z takové práce vždy vyplyne a je za nynějšího stavu materiálu velmi dobře možná. Úspěch si zaručíme jediné úsilím, neustálou prací, která, bude-li inteligentní, bude vždy, dříve nebo později, odměněna.

*

Kpt. E. Brock: Střelba s vysokými rozprasky. Dva způsoby neb jen jeden?

Autor srovnává oba způsoby střelby s vysokými rozprasky. Způsob tak zvaný „Réticule tangent“ a způsob telemetrický. Uvádí jejich výhody a nevýhody a snaží se v dalším využití dobrých vlastností jednoho způsobu pro druhý a opačně a oba tím co možná zjednodušit, ať jde o zastřílení, kontrolu palby účinné, neb o srovnání děl baterie.

Dospívá k závěru, že je třeba, jak z taktických, tak i z technických důvodů užívat obojího způsobu, podle podmínek a situace, v jakých je dělostřelec.

*

R. Laulan: Vojenská škola a její původ: Dějiny vývoje franc. vojenské školy. Dokončení článků z čísel předěšlých.

Mjr. F. le Notre: Palba dělostřelectva na tanky.

Lehký tank, využíje-li se ho v masách, je nepřekonatelným bojovým prostředkem odvážné a vycvičené pěchoty. Tanky se vítězně osvědčily nejen za světové války, ale i v Maroku a v Syrii a všechny velké mocnosti studují a předvídají jeho užití v budoucí válce. R. 1926 bylo za manévru v Anglii vyzkoušeno 6 nových druhů tanků, jakož i obrněný motocykl na kolech a na pásech a auto s pohonem kolovým i pásovým, jako náhrada za auto-kulomet Peerless.

Jak čelit těmto novým a nebezpečným soupeřům? Dělo bude mít jistě v boji proti tankům převahu.

Nejdříve je třeba poznati, jak se jeví útok tanků. Uvážíme jich v masě. Nejmenší bojová jednotka je četa o 5 tancích, kterou přidělujeme praporu. Je-li nepřítel v době vybudované posici, užijeme někdy dvou čet v pásmu působnosti jednoho praporu.

Tanky zůstávají až do posledního okamžiku skryty, vyrazí současně ve velkém počtu a na široké frontě, aby byla nepřátelská palba tříštěna.

Prapor tanků pro divisi umožňuje přechodné úsilí na celé frontě divise nebo úsilí do hloubky jen v části fronty.

Tanky přiděluje pak divise pro každé údobí boje ve funkci zasazených praporů, a to:

V předebrách boje a ve využití úspěchu stačí praporu jedna četa, bojující na frontě 200 metrů, t. j. podporuje účinně jednu rotu.

V útoku:

a) prapor, nemá-li vyvinouti hlavní úsilí: 1 četa, b) prapor vyvíjející hlavní úsilí, útočící na frontě 400 až 500 m: zpravidla jedna rota, (2 čety v prvním sledu, 1 v druhém), tato buď nahrazuje jednu z čet v prvním sledu, nebo podporuje rotu v druhém sledu, která přechází v první sled.

Charakteristika užití tanků je tedy: Působení v masě a překvapení na široké frontě, velký počet tanků, uclnění do hloubky podle úsilí, které třeba vyvinouti.

Užití tanků u nepřitele nemůže se příliš lišiti, protože závisí hlavně na jejich vlastnostech.

Bude tedy třeba střeliti na četné tanky, které se zjeví náhle, na malou vzdálenost, a jednati rychle, dříve než utrpí vlastní pěchota ztráty. A proto-

že pancíř zmenšuje účinek palby, musíme užítí takových střel, aby se neodrazily nebo střeleti do samé blízkosti tanků.

V prvním případě, prorazí-li střelba pancíř, vybuchne uvnitř tanku a vyřadí jej z boje. V druhém případě, je-li vhodně umístěna a střepiny dostatečně mohutné, jsme s to poškodit tank tak, že není schopen po určitou dobu boje.

Válečná zkušenost ukázala, že i těžké baterie, střelící na pásmo, dosáhly jen velmi malých anebo žádných úspěchů proti tankům, nezasáhla-li střelba tank přímo. Zato však ojedinělé dělo, střelící přesně, dosáhlo větších úspěchů. Tak na př. v dubnu 1917 bylo 10 tanků zničeno za 10 minut palbou z jednoho kanonu, umístěného na vzdálenost 200 m; v červnu 1918 je zničena četa tanků za dvě minuty kanonem umístěným na vzdálenost 150 m; v říjnu 1918 jsou zničeny tři tanky z pěti jedním kanonem střelícím ze vzdálenosti 150 m v několika minutách.

Předpis o střelbě dělostřelectva zná dva případy: střelbu celou baterií a střelbu jedním dělem na malou vzdálenost.

Střelba celou baterií je méně účinná, protože zkušenost dokázala, že na střední dálky možno tank vyřadit z boje jen zásahem. Při přesné palbě baterie byla by spotřeba střeliva nepřiměřená.

Palba baterie je v takovém případě palbou na pásmo, nemá tedy ničivého účinku a je lépe střeleti raději postupným soustředěním palby na vhodně zvolená místa, než střeleti na celé pásmo, kde se zjeví tanky, najednou.

Palba jediným dělem na malé dálky je mnohem výhodnější. Isolované dělo je pro baterií totéž jako ostrostřelec pro čet. Velitel musí být energický a

chladnokrevný poddůstojník, ovládající střelbu na malé dálky a způsob boje tanků, které musí dobře rozpoznávat. Zásadně se střelí především na velitelský a dělový tank.

Autor uvádí dále teoreticky a početně na několika velmi jednoduchých a názorných příkladech, jak je třeba střeleti na tank stojící a na tank v pohybu a dokazuje, že jedině přesnou střelbou můžeme dosíci dobrých výsledků. Zmiňuje se o organizaci střelby (vztažné body, přesné studium terénu, topografické práce).

Ke konci článku se rozepisuje o materiálním umístění děla. V zásadě praví: Z postavení musí být dobrý výhled do celého pásma působnosti, musí však být dobře skryto a zastřeno. Zřídí se co možná podlaha, aby mohl být dělu snadno udílen různý směr, dělo musí být dobře zásobeno všemi druhy střel a obsluha také náboji pro pušku a ručními granáty. Dělovod musí být v úzkém spojení s velitelem pěšího úseku, aby mohl, bylo-li by třeba, podporovat pěchotu. Může se stát, že již není cílů, a pak střelí na nepřátelskou pěchotu. Pro eventuelní ústup děla za bitvy má být v blízkosti připraven traktor a ústupová cesta má být předem dobře prozkoumána.

Je otázka, odkud vzít děla proti tankům. Autor je toho názoru, že tato děla by měla patřit divisi, a to tak, že by každý oddíl měl u jedné baterie na víc po jednom děle speciál. ke střelbě na tanky, nebo že by každá dělostřelecká brigáda byla vyzbrojena jednou baterií 75 mm kanonů motorisovaných, specialisovaných ke střelbě na tanky.

Při cvičeních v ostré střelbě doporučuje cvičiti střelbu na pohyblivé cíle znázorňující tanky. Kpt. K. Krepl.

b) Revues belgické.

Bulletin belge.

Ročník IX. (1928), čís. 2., únor.

Pplk. gšt. Hans: L'offensive-Manière de disposer les troupes contre un adversaire installé sur une position organisée et bien appuyée. Autor podává v svém článku několik úvah o tom, jak má vypadatí uclenění útočných sil proti posici dobře organizované, jež vyplývají ze studia spojenecké ofensivy 1918 proti německé posici; dlouhou dobu budované.

Gen. Petain v červenci 1918 vydal směrnice, jejichž hlavními zásadami jsou:

„Síly nebudou stejnoměrně rozloženy po celé útočné frontě; všeobecná sestava bude záviset na množství průlomů, jimiž by hlavní síly, za nimiž následují zálohy, mohly projítí,

aby se co nejdříve zmocnily konečného cíle,

aby byly schopny bočných pohybů, jimiž by rozšířily průlom a rozdrobily obranný systém.

Jen tam, kde jde o průlom, budou divise 1. sledu následovány divisemi 2. sledu.“

Uvedené směrnice jsou budovány na těchto zásadách:

1. Útočná fronta má být dosti široká, aby omezila bočné akce nepřítele

a možné soustředění jeho prostředků na minimum a dovolila útočníku manévrem zdolati i největší odpory.

2. Aby bylo možno učiniti průlom, je třeba, aby útočník měl větší síly, než jsou odpory obráncovy; je-li obrana organisována do hloubky, nestačí jedna divise k jejímu proražení a dokončení úspěchu, nýbrž je třeba jiné, která by využila a rozvinula počáteční úsilí první.

3. Síly nemají býti stejnoměrně rozloženy — je nutno manévrovati tam, kde je nejslabší odpor. Slabiny nepřitele možno předem zjistiti jen za jistých okolností, většinou však až za boje. Z toho vyplývá, že divise 1. sledu musí útočiti na celé frontě a se vši rozhodností, avšak na frontě předem vyhledané, tak, aby bočné akce nepřitele byly omezeny. Za prvním sledem jsou divise 2. sledu připraveny zasáhnouti ve vhodný okamžik a v prostoru, kde se nepřátelský odpor ukáže nejslabší.

Jaká bude sestava divisi 1. sledu?

Pisatel je toho názoru, že je nutno vyhledati normální sestavu, jež by odpovídala většině případů; tím není omezena iniciativa a nejsou vyloučeny odchylky.

Normální sestava má odpovídati těmto podmínkám:

1. síly divise musí býti učleněny tak, aby nemohly bojovati odděleně,

2. fronta musí býti tak stanovena, aby mohly býti všechny palebné prostředky uvedeny v činnost a daly nejvyšší výsledek.

3. hloubkou má býti zajištěna nepřetržitost a síla podniku.

Jediné akce bez zastávky zamezí obránci možnost se vzchopiti a zesílit obranu.

Sestava divise je dána sestavou přechoty.

Autor článku přijímá pro útok za normální sestavu divise o 3 plucích (podle studie mjra. gšt. Le Saffre, uveřejněné 1922) tuto sestavu:

2 pluky v 1. linii, každý s dvěma prapory v 1. sledu,

1 pluk v 2. linii (záloha divise).

Vidí v ní jednoduchost pro přípravu útoku: snadný přechod z normální sestavy přibližovací, za kterou považuje dva pluky vedle sebe, každý kryt předvojem, 1 pluk v záloze.

(Výhody: snadné přizpůsobení a využití terénu — zajištění dotyku s nepřitelem a ochrana vlastních po celé šíři fronty — možnost zesílení předvoje, aniž nastane smíchání jednotek — snadnost velení do šířky i hloubky možnost v případě nepřátelského úto-

ku přejiti v obranné učlenění, které má dostatečnou hloubku.)

Záloha nesmí býti daleko, musí se orientovati tak, aby mohla bočnými akcemi využiti úspěchu jednotek, jež postupují.

Poukazuje na směrnice gen. Mangina ze srpna 1918, jejichž hlavní zásady jsou: je nutno postupovati stůj co stůj, bez zastávek. Tlačiti nepřitele tam, kde povoluje. Posily nepoužívat k přímému zdolání odporů, nýbrž k rozšíření průlomu, pomocí kterého se obchvátí odpory. Hranice pásma činnosti nesmějí býti ztrnulé přehrady; vyžaduje-li to manévř, jdeme do pásma souseda. Proto dokonalé spojení se sousedy.

Jak budou učleněny divise 2. sledu? Zkušenosti z války ukázaly, že divise 2. sledu: nemá býti zasazena po kouscích, nýbrž najednou, musí se vyhnouti smíchání s jednotkami divisi 1. sledu, musí býti schopna rozvinouti úspěch průlomu bez zastávky. Tyto podmínky budou splněny dovedeme-li uskutečniti překročení divisi za boje.

Kdy se tak stane? Na jedné straně nemáme vystřídati jednotku, dokud není cele využito její útočné schopnosti, na druhé straně její vyčerpání nesmí býti tak veliké, aby po doplnění zásob nemohla býti užitečnou zálohou. Za každých okolností nemá býti divise 1. sledu překročena, dokud nedosáhne pásma nepř. dělostřelectva.

Jak se provede překročení? Buď na linii předem určené (zaručuje pořádek, je to však ztrnulý způsob, který nevyužívá úplně útočné schopnosti překročené jednotky) nebo za boje (vyžaduje dobrého výcviku a zdatných velitelů). Aby byla zaručena rychlost postupu, musí divise 2. sledu následovati za 1. sledem tak blízko, aby jich mohlo býti v krátkém čase použito, při čemž nutno varovati se smíchání. Autor staneví přibližnou vzdálenost sledů na 5 km. Abychom pomohli zastavené divisi 1. sledu k postupu, použijeme divisi 2. sledu k obchvatu odporu, využitím úspěchu sousedů. Postup divisi 2. sledu musí býti tedy řízen vyšším velitelem tak, aby byly schopny bočných přesunů. Pisatel končí svou studii větou, pronesenou Napoleonem: „Vítězství náleží těm armádám, které manévrují.“ Talent velitele záleží v umění odhaliti slabá místa nepřátelské sestavy, uskupením vlastních sil, nabýti převahy prostředků na těchto místech k průlomu, kterého je třeba ihned využiti zasazením záloh. Aby se toto využití zdařilo, je třeba pořádku, dobře vycvičených jednotek, zdatných vůdců a kázně.

Mjr. Delvaux: Napoleon I. er. La vie et son oeuvre. (Viz pokračování čísla dubnové a červencové.) „Když „Prozřetelnost“, praví Cornemin, „ponoří svou ruku do davu, aby z něho vybrala výjimečné lidi, předurčené změnití tvárnost států, obdaruje je celou materiální mocí a inteligencí lidské společnosti a nechá je objevit se na světové scéně za okolností, jež se zdají připraveny buď k jejich vyšínutí nebo k jejich pádu.“

Prozřetelnost vybrala Napoleona pro dobu francouzské revoluce; musil přijít člověk, který dovedl rozpoutané vášně udržet na uzdě, musil přijít Napoleon, který byl silnější než revoluce. Osobní chrabrost, pevná ruka, politický a válečný talent — vše to bylo v něm soustředěno; všechny jeho činy byly doprovázeny zdarem. Jako obyčejný kapitán zmocnil se Toulonu, jako brigádní generál zachraňuje Národní shromáždění, jako vrchní velitel armády v Itálii vyjednává s vladaři, s králi a s papežem, jako vítěz z Egypta táhne triumfálně Francii do Paříže, kde přebírá očiž vlády do svých rukou, jako císař udržuje v poslušnosti své okolí, všechny občany i armádu.

Pisatel dále líčí jeho životopis, jeho povahu a vlastnosti, jeho schopnosti, jak se projevovaly při jednotlivých jeho činech.

Tajemstvím jeho úspěchu bylo: předvídání, umožněné hlubokým studiem situace, veliká činnost, pracovní výkonnost, jež byla zaručena jeho tělesnými a duševními schopnostmi, nezanedbávání podrobností (při tom neztráceti přehled), veliká schopnost seznati vlastností lidí, vniknutí do ta-

jemství srdcí jeho okolí, která mu skýtalala možnost dávatí jednotlivcům rozkazy a směrnice odpovídající jejich povaze. Jeho hlášení a rozkazy prozrazují velikého spisovatele; jeho svědomitost v plnění povinností je příslovečná, budí úctu, která je důležitou složkou úspěchu při získání autority.

Mladý člověk má zkušenosti starého, panovník-začátečník ukazuje činy rozeného vladaře, zahrnut slávou neprojevuje ani marnivost ani údiv obdivovaného; zůstává střídmým a stále činným.

V dalším se zmiňuje autor o dflu Napoleona-konsula a později — císaře, o vzestupu jeho moci, která vrcholí — můžeme říci — v okamžiku, kdy si vlastní rukou vkládá císařskou korunu na hlavu, a končí jeho pádem.

Jako císař, když začal uplatňovati své osobní požadavky, dopustil se mnoha chyb, které kruté odpýkal; jeho zásluhou však je, že Francii, kterou našel v úplném zmatku, vdechl nový život, zavedl v ni pořádek.

Napoleon — jak praví pisatel — zůstane přes svou záhadovost, předurčenou bytostí, kterou skvělý osud určil k nejvyššímu obětem; o něm plně platí: „Geniové jsou meteory, které se samy spalují, aby osvitily své století.“

L'organisation militaire de la Russie. Pisatel uvádí organizaci sovětské armády podle zpráv uveřejněných v „Revue militaire française“ (z ledna 1926 a 1928) a „Annuaire militaire de S. D. N.“ (z 1927). Tato organizace byla také načrtnuta v článku škpt. Ptašinského ve Vojenských rozhledech z ledna 1928 (str. 33—35).

Mjr. gšt. Josef Fetka.

c) Revues polské.

Bellona.

Ročník X., díl XXVIII., sešit 1—3.

Plpk. gšt. Jan Sadowski: Jsou cvičení vyšších jednotek nezbytně potřebna? Autor obrací se proti stále se šířící teorii, že není třeba prováděti každoročně cvičení v rámci několika vyšších jednotek (nejméně dvě). Odpůrci taktó založených mírových manévru vycházejí z předpokladu, že mírové manévry před světovou válkou nepřinesly ve válce žádného užitku! Plpk. Sadowski vyvrací tyto hlávané „pravdy“ úvahou o válce balkánské r. 1912, kde vynikly jasně nedostatky srbské armády oproti převaze armády bulharské: srbské vyšší jednotky manévrují ztrnule a vybočují zřídka kdy z manévru hodičích se pro

rámec pluku, bulharské jednotky oproti tomu prokazují u Lüle Burgas a Kirk Kilisse velikou manévrovací schopnost. Příčinu nutno hledati v okolnosti, že od r. 1906 nebylo v Srbsku manévru v rámci divise, kdežto Bulharsko cvičilo svoji armádu každoročně manévry nejméně 2 divisi proti sobě! Jak změnila se však manévrovací schopnost srbské armády r. 1914 po absolvování nejlepších manévru, t. j. války r. 1912! Nezvitězila manévrovací schopnost německých vyšších jednotek r. 1914 i nad zkušenými vojevůdci ruskými z války rusko-japonské? Možno býti odpůrcem vojenských „parád“, jakými byly „císařské manévry“, ale nutno přiznati veliký význam manévru v divisi a armádním sboru, jež jim předcházely! Mimo to třeba uvážiti, že v dnešní do-

bě je v armádách již velmi málo velitelů, kteří byli vyššími veliteli za války. Toto „nové pokolení“ musí být cvičeno právě tak jako před válkou, byť i nebylo možno nikdy dátí manévrum ráz skutečného utkání se za války!

Jaký jest účel výcviku vojska v míru? Připraviti je na válku! To znamená cvičiti ročně kontingent, vůdce a štáby, jednotky! Kdežto kontingent možno bezesporně cvičiti v míru bez větších manévrum, nutno uvážiti, že vůdce, štáby a jednotky požadují výcviku teoretického a praktického. Teoretický výcvik (školy, kursy, válečné hry, historické studium, literatura) možno přirozeně prováděti v jakémkoli rámci, praktický výcvik zdá se býti nutným v rámci vyšší jednotky (divise), kde síla spočívá v souladu činnosti všech zbraní a služeb. Od praktického výcviku v rámci armádních skupin možno upustiti, někdy bude snad cvičení v armádních sborech velmi prospěšné!

Autor uvažuje o výcviku v rámci divise po dobu, kdy její vojska jsou v mírových posádkách. Prakticky možno vycvičiti vojsko nejvýše v rámci praporu o válečných počtech. Výcviky jednotek počínaje plukem provádějí se téměř ve všech armádách:

1. aplikačními cvičeními (nenahradí pohyb v terénu, nedají důkaz proveditelnosti rozhodnutí, neprokazují obtíže spojení a spojovací služby, neprovádějí se v prostředí, s jakým se setkávají velitelé v terénu — poskytnou tedy jen možnost důkladného teoretického propracování různých problémů);

2. vyjiždkami do terénu (aplikační cvičení v terénu — uvádějí do aplikačního cvičení v místnostech veškeré obtíže plynoucí z práce štábů a rozhodnutí velitelů v terénu, aniž valně zvyšují jejich teoretickou povahu);

3. cvičeními rámcovými (přibližují se nejvíce praktice, neboť pracují s terénem a obtížemi spojení i spojovací služby; jejich řešení jest však velmi obtížné; poskytují jen nedokonalý obraz proveditelnosti rozhodnutí, zejména jsou-li vedena důstojníky, kteří neprošli válkou; činnost nepřítel musí býti předpokládána ředitelstvím cvičení; jsou dokonalou praktickou přípravou činnosti štábu a hodí se výborně jako cvičení spojovacích jednotek, které z nich mohou nejvíce prakticky těžiti).

Jak možno cvičiti vojsko v letních koncentračních táborech? Hlavní zřetel nutno klásti na:

cvičení praporu s doprovodem dělostřelectva,

cvičení pluku s doprovodem dělostřelectva a jinými zbraněmi,

cvičení všech zbraní a služeb v rámci divise.

Autor pochybuje, že jedna divise sama o sobě může dátí veliteli divise možnost dokonalého praktického výcviku ve velení a manévrování (velitel divise a jeho štáb funguje jako ředitelství cvičení a ne velitel divise, protivník a sousední jednotky jsou velmi slabě naznačeny a to na úkor počtů divise). Nutno tedy buď jmenovati ředitelem cvičení nějakého jiného — staršího — velitele (na př. velitele armádního sboru) nebo soustřediti 2—3 divise. Armády, jež disponují mnoha divisemi, takže jejich divise jsou spíše jednotkou taktickou než strategickou, mohou řešiti problém praktického výcviku prvním způsobem; v opačném případě přimlouvá se autor za soustředění — manévry — tří divisí, jež jedině umožní pracovati proti dostatečně silnému, manévru schopnému protivníkovi a pocítovati vliv operací sousedů.

Ke konci svých úvah bojuje pplk. Sadowski proti názoru, že z manévrum mohou těžiti jen štábní důstojníci a vyšší velitelé; život v prostředí manévrovém vzbudí při nejmenším zájem na vojenském povolání, nehledě k mnoha drobným zkušenostem jako dlouhé pochody, špatné ubytování, polní stravování a praktické vyzkoušení nových bojových prostředků.

Mjr. gen. štábu Stanislav Rola-Arciszewski: Umění velitelské.

Zajímavé své úvahy začíná autor odůvodněním existence „velitelského umění“, které ve válce — boj duševních a tělesných sil — snaží se nejlépe využiti „sílu“. Velitelské umění nelze nahraditi „sběhlostí ve velení“, neboť sběhlost se opírá o zkušenosti, zvyky a zásady, aniž by dovedla sama o sobě čeliti všem nepředvídaným okolnostem. „Vůdce“ jakožto představitel „velitelského umění“ — tedy ne osobnost vynesená na povrch dějin shodou okolností jako symbol armády druhu „neznamého vojína“ — představuje nám sloučení vojenského umění s vojenskou vědou.

Vojenská věda vzniká historickým studiem a aplikací válečných událostí; jest směšná v předpisech, instrukcích a pod., podávajíc v nich jisté zásady, podle nichž válka má býti

vedena. Jelikož však válka jest bojem prostředků a vůle, vůle lidská však tvoří vždy složku individuální hodnoty jak u sil vlastních, tak i protivnickových, nemůže být vojenská věda nikdy vědou matematickou. Existuje vůbec vojenská „věda“, jest nutná k vedení války, nestačí zde jen prostý rozum geniálního člověka? Toť názor „diletantů“, kteří nemajíce chuť k práci, ohánějí se podobnými hesly. I když vojenská věda nemůže poskytovat možnost „návodu“, jak řešiti různé situace za války, přece napomáhá k správnému a rychlému hodnocení všech činitelů, potřebných k rozhodnutí velitelově. Uznáváme-li zásadu, že „válce se možno naučiti jedině válkou“, musíme přijmouti i existenci „vojenské vědy“, která o válce pojednává.

Vojenské umění jest výrazem tvořivé síly vojenské vědy; mezi vědou a uměním vojenským jest týž vztah jako mezi gramatikou a básní, hudební skladbou a naukou o harmonii, architekturou a stavební mechanikou. Vůdce, užívaje vojenské vědy, nezabývá se podrobnostmi, jeho mysl předvídá události, tvoří si vlastní úsudky a přejímá odpovědnost za blaho národa, jehož armádu vede k boji. Neoslavujeme Napoleona proto, že užíval dobře svého dělostřelečnictví, tak jako neoslavujeme Rafaela, že dobře míchal barvy; ale oslavujeme Slavkov a Madonnu Sixtinskou. Není tedy sporu, že vojenské umění existuje; toto má však mnohem větší hodnotu než jiná umění, neboť tato lahodí citu člověka, kdežto vojenské umění — sjednocené v duševních vlastnostech vůdcových — ukládá člověku povinnosti, napínaje výkonnost jeho mozku v míře nesrovnatelné s jakýmkoli uměním. Tento poznatek našel již ve starověku obrazného ztělesnění vyvolením Pallas Athény jako bohyně umění — s řadou Mus, představujících jednotlivé druhy umění — jako služebnic.

Vojenský umělec-vůdce — musí být hodnocen — na rozdíl od všech jiných umělců — hlavně podle svého charakteru; z různých lidských vlastností klade velení největší požadavky na rozhodnost a odvahu pro odpovědnost. „Žádné vojsko, není tak špatné, aby je nemohl dobrý generál vésti k vítězství.“ Přílišné zdůraznění charakteru vede často k pohrdání vědou a uměním: právě v nich nutno však hledati, výhradně oporu vůdce k uplatnění rozhodnosti a pocitu pro odpovědnost. Více jak každý umělec, jest i vůdce spoután se štěstím, neboť počítá v bitvě s mnoha neznámými činiteli; spoléhati na

štěstí neznamená vítěziti — vojenská věda a umění zkrotí i sebe vrtkavější osud vůdcových činů.

Pod pojmem autority vůdce vy skrývá se:

1. potřeba „veletí“ a „vésti“ vojsko k vytyčeným cílům („seskupení lidí nemůže si objednat ani oběd“ praví Maurois; jen vůle jedince může řídití úsilí celku);

2. pravomoc: všechny prostředky potřebné k dosažení jednoho cíle podříditi jednomu veliteli, „Lepší jest jeden špatný vůdce, než dva dobří neodvislí velící generálové“, praví Napoleon;

3. samostatnost v rozhodnutí (nutní spolupracovníci, nesmí mítí vliv na rozhodnutí velitelovo; hroben úspěchu vojska jsou „voj. rady“. Jeden „poradce“ doplňující vlastnosti vůdce může být prospěšný: Blücher-Gneisenau, Hindenburg-Ludendorff; dva — na sebe nevrážící poradci jsou zdrojem záhuby: Pradzyński a Chrzanowski u Skrzynecki-ho);

4. nezávislost od vnějšího vlivu (vládní kontrola komisařem hlavního stanu, povinnost hlásiti záměry vládě po telegrafu — toť zánik samostatnosti vůdce a počátek neúspěchu).

Po úvaze o „vůdci“ věnuje autor své úvahy „velení“, t. j. způsobu užití nástroje vůdceva ztělesněného jeho armádou: hodnota armády závisí od jejího užití vůdcem!

Strategie představuje řešení problému, kdy a kde užití armády, faktika se obrátí otázkou, jak provésti strategická rozhodnutí. Strategie — hra času a prostoru — jest nástrojem politiky; konflikty nevyřešené politikou, přejímá vojsko, aby je rozhodlo silou! Politika smí však jen naznačiti cíl, strategie — nevměšovatí se do provedení strategických opatření, aby se nestala strategie pouhou „zálohou“ politiky, vstupující v činnost jediné jako výpomoc v situacích, kde prostředky politiky selhaly (Moltke v r. 1866).

Armádě musí být veleno — iniciativní jednání podřízených jest velikým nebezpečím pro úspěch činnosti (Moltke r. 1870 nevelil, nýbrž využíval úspěchů nebo napravoval neúspěchy svých podřízených).

Plán manévru vůdceva je promyšlený návrh buď jaké cíle politické možno dosáhnouti vojskem, nebo jak možno činností vojska dojiti k cílům stanoveným politikou. Plánů bude sestaveno k splnění jistého úkolu několik, neboť vůdce počítá s mnoha neznámými činiteli; jejich předními vlastnostmi musí být: co největší ne-

odvislost od nahodilých okolností a jednoduchost pojetí, jež je činí pružnými. Podobá se tedy práce vůdcova studii malířové, který zhotoví mnoho náčrtů, než přistoupí k malbě svého díla. „Ne genius, ale předvídaní a úvahy, ukazují mně správnou cestu k cíli,“ praví Napoleon.

Plán manévru se uvádí ve skutek rozhodnutím, nechoulostivějším okamžikem duševní činnosti vůdcovy; čím dokonalejší plán, tím snadnější a správnější bude rozhodnutí. „Není malomyslnějšího člověka na světě nade mne v okamžiku, kdy se mám rozhodnouti o operaci,“ píše Napoleon!

Vytrvati na přijatém rozhodnutí — pracovati jediné na jeho uskutečnění bez stálého dohadování o možné protičinnosti nepřitele — toť tajemství úspěchu velkého vůdce Napoleona. Užití této zásady do krajnosti mohou, upřímně řečeno, jen geniové; velmi často musí vůdce v průběhu operaci měniti své prostředky a užití za účelem dosažení vytčeného cíle. Jsou to změny náhlé, radikální, provedené po zralém uvážení nepředvídané vzniklé situace (Jena, Friedland); běda však vojsku, jehož vůdce se ocitne ve vleku chvilkových zpráv o nepříteli a mění každým okamžikem jak cíle, tak i rozhodnutí (Ulm, Marne v r. 1914).

Jak užití vojska? Tak, aby jeho síla byla co nejlépe uplatněna! To znamená:

1. největší hospodárnost silami. Utkání dvou soupeřů v bitvě musí býti dobojováno a rozhodnuto — vyčerpání prostředků znamená záhubu jednoho z nich! Nezaměňujme však pojem „hospodárnosti“ se snahou „šetřiti své síly ve smyslu fysickém a materiálním“;

2. převahu sil nad protivníkem v místech, kde hledáme rozhodnutí. Číselná převaha sama o sobě nestačí; lze ji vyjádřiti event. nahraditi manévrem sil;

3. překvapiti protivníka zachováním tajnosti svých úmyslů a rychlostí jednání. Sem nutno připočísti také užití bojových prostředků nepříteli neznámých (tanky, bojové plyny za světové války), náhlé změny defenzivy a ofenzivy na různých prostorech fronty a pod. Překvapení není nikdy cílem operací, nýbrž jediné jedním z prostředků manévru; může vzniknouti jediné u toho z protivníků, který si uhlájil svobodu činu;

4. zničení protivníka. Autor věnuje tomuto pojmu mnoho pozornosti pro jeho neobyčejný význam: rozkládá vojsko — sílu, — na dvě složky — ve smyslu „mechaniky bitvy“ — hmo-

tu a pohyb. Od prvopočátku vojenské vědy objevují se dva dosti protichůdné názory na zničení protivníka: zničení hmotu, čímž zanikne možnost jejího pohybu (Napoleon), nebo zničení pohyb tak, aby nastala kapitulace nebo rozdrobení hmoty (Hannibal).

Údery na hmotu — hlavní síly, masu vojska protivníkovu — spočívají ve vyhledávání těžiště síly odpůrcovy a v čelním manévru vlastní hmotou (těžištěm vlastních sil). Operace v podstatě jednoduché, vyžadující rychlého rozhodnutí a dobré hospodárnosti silami. Zničení protivníka jest úkolem pronásledování.

Operace proti pohybu znamenají úder vlastní hmoty na slabiny odpůrcovy, odkryté podřadnými bitkami, majícími za účel zaměstnávatí jeho síly, rozptýlení je a uvéstí je do pohybu! Obchvatnými manévry přesuneme těžiště vlastních sil do prostorů a bitev, v nichž odpůrci znemožníme pohyb, obklíčivše jej; zničení protivníka jest dosaženo na bojišti, bez pronásledování. Jest samozřejmo, že operace proti pohybu jsou mnohem obtížnější než operace proti hmotě; vyžadují skutečně geniálního vůdce a jsou závislé od štěstí, osudu a dobrého zpravačství, jež by alespoň částečně osvětlilo mnoho neznámých činitelů, které tvoří podmínku jejich úspěchu! Výhodou operací proti pohybu jest, že hlavní úderní síly se bojem nerozptylují, nýbrž zůstávají po skončení bitvy na bojišti volné k užití na jiných frontách (jeden z hlavních důvodů, proč Schlieffen volil — předvídal ve válku Německa na dvou frontách — operace proti pohybu jako podklad svého počátečního operačního plánu proti Francii r. 1914 a učinil ji základním pilířem německé strategie ve světové válce). Největším nebezpečím úspěchu operací namířených proti pohybu odpůrcově jest změna jeho směru pohybu (protiútoky, proti-ofenzivy) a upuštění od pohybu (obrana se zajištěnými boky), byť i pohyb jednoho z protivníků proti slabinám sestavy sil druhého protivníka, operujícího proti jeho pohybu, uspiš vítězství těchto operací (proniknutí francouzských armád do Alsaska branou Morhange-Sarrebouurg v r. 1914, zamezení neschopným Moltkem, bylo by jen zvěšilo vítězství operací pravého německého křídla, namířených proti pohybu francouzské armády). Neúspěch operací proti pohybu se projeví zpravidla tím, že odpůrc ustoupí včas před hrozivým obchvatem a vyčkává úder v ústředním postavení, na křídlech dobře chráněném; operace

proti pohybu musí být zahájeny znova za docela změněných podmínek! Tyto neúspěchy, se kterými nutno vždy počítati, vedly prof. Delbrücka k vytvoření t. zv. strategie vyčerpávací (Ermattungsstrategie), která si slibuje mnoho od řady rychle za sebou jdoucích operací proti pohybu vyčerpání hybnosti odpůrcovy spojenou s kapituací. Světová válka odsoudila svými událostmi tento názor — francouzské síly nebyly nikdy tak vyčerpány, aby byly kapitulovaly! Jest jen jediná strategie — Delbrück ji nazývá strategie ničící — t. j. snaha zničit hmotu protivníka. Operace proti pohybu jsou jediné jedním ze způsobů, jak zahájit toto ničení!

Svoje úvahy končí mjr. Arciszewski rozbohem vlivu provedení manévru na úspěch vůdceva pojetí manévru. Nespoléhati se na podřízené velitele, býti hlavou organismu, představaného vojskem, nerozkazovati, ale přesvědčiti se, jak rozkazy jsou plněny; nepodceňovati úkol a události nejmenších jednotek; býti kapelníkem, který osobně řídí svoji skladbu — toť jedno z tajemství úspěchu Napoleonova.

Pplk. franc. arm. L. André: „S dělostřeleckou přípravou neb bez dělostřelecké přípravy.“

Po stručném historickém úvodě, líčícím vznik dělostřelecké přípravy za světové války, její nejmohutnější užití (Verdun — 8 až 10 dní), snahu po zkrácení doby přípravy a využití překvapení (Riga — srpen 1917 — 5 hodin) a anglické útoky bez dělostřelecké přípravy pomocí tanků (Cambrai 1917), dospěje autor k poznatku, že koncem války ustálil se názor: dělostřelecko dohývá, a pěchota obsazuje posice (maršál Pétain); tohoto úkolu zhostily se dělostřelecké baterie německé i francouzské bez zvláštního zastřelování, šetříce zásadu: „překvapení jest jednou ze základních podmínek úspěchu (vítězství)“. Možno však aplikovati tyto zkušenosti bez výhrad v taktice států, disponujících malým počtem dělostřeleckva a omezeným množstvím střeliva? Odpověď na tuto otázku hledá autor ve zkoumání technických podmínek dělové palby bez zastřelování! Odborně a stručně dokazuje, že existence plánů se souřadnicovou sítí a sebe dokonalejší střelecké tabulky, jakož i důkladný průzkum cílů nenahradí zastřelování dělostřeleckva. To se objeví v dělostřelecké přípravě útoku zejména

1. množstvím potřebného střeliva (25 m široký, 30 m hluboký průlom v drátěných překážkách, vzdá-

lených 3 km, vyžádá si třikrát tolik střeliva než kdyby dělová palba mohla býti připravena zastřelováním, t. j. 2000 ran 75 mm a palbu 1 baterie po 4—5 hodin; zničení kulometného hnízda na tutéž vzdálenost 1200 ran 75 mm a palbu 1 baterie po 2½ hodiny; neutralizace prostoru 2 ha v téže vzdálenosti znamená nutnost spotřeby 600 ran 75 mm a palbu 5—6 baterií po dobu pěti minut. Budiž upozorněno, že pro neutralizační palbu hodí se palba bez zastřelování mnohem lépe, než palba zastřelená, přistoupíme-li na trojnásobně větší požadavek střeliva);

2. hustotou baterií na 1 km fronty (Verdun — 1917 — 37 bat. 1 km vypálilo 6 t střeliva na 1 m fronty; Malmaison — 1917 — 40 baterií 1 km fronty; užitím tanků zmenšila se hustota francouzského dělostřeleckva v r. 1918 na 20—26 baterií na 1 km fronty).

Nemůžeme-li tudíž před dokonale upraveným obranným postavením vytvořiti prostředí, obdobné uvedeně hustotě, doplněné zásobou střeliva, nutno dáti dělostřeleckvu možnost zastřeliti se na přikázané cíle. Vhodnou a vitanou technickou pomůckou pro dělostřelecko je přeložení palby a užití pomocných cílů, čímž celková spotřeba střeliva bude jen zdvojnásobena oproti požadavku zastřelené palby a také hustota dělostřeleckva na 1 km fronty může býti přiměřeně zmenšena!

Svoje úvahy končí pplk. André závěrem, přízpůsobeným celkové situaci dělostřeleckva v polské armádě:

1. jde-li o útok na nepřitele v nesouvislé sestavě, nechráněného souvislými překážkami, možno od dělostřeleckva požadovati podporu neutralizační palbou bez dělostřelecké přípravy, což ovšem neznámá, že tato činnost by nebyla připravena zastřelováním se na pomocné cíle (před útokem, den před útokem);

2. jde-li o útok na nepřitele v dobře upraveném obranném postavení se souvislými překážkami, třeba dělostřeleckvu dopřáti nejméně 2 hodiny času, aby připravilo útok. Čím chudší dělostřeleckvo, čím více času nutno posvětit dělostřelecké přípravě útoku, tím nesnadněji překvapíme nepřitele, ačkoliv okamžik vyražení k útoku bude pro něho vždy překvapením. Palbě protibateriové budiž věnována od zahájení dělostřelecké přípravy velká pozornost; dělostřelecká podpora útoku omezi se pak hlavně na palbu neutralizační a zabraňující!

Pplk. gšt. Stefan Rowecki: Polsko zdrojem nově vojenské doktriny. — Článek neobyčejně zajímavý, který svědčí o cílevědomé a tvořivé

práci polské armády a vyzývá svým obsahem důstojnictvo ke spolupráci na nové doktríně východo-evropské, jakožto protiváhy k doktríně západoevropské, představované francouzskou armádou. Není třeba opakovati úvahy autorovy o užitečnosti a nutnosti „doktriny“ — jednotného ducha a nazírání velitelů na řešení různých situací za války, jakož i o všeobecně známé a uznávané tradici polského vojska i jeho vůdců, opírající se o slavné boje 16. a 17. století. Také zásady západoevropské vojenské doktriny — nahrazení lidské síly a údernosti palbou povětšinou strojních zařízení; opatrnost, pomalost a metodičnost jednání; útok divise na frontě necelých 2 km, obrana divise v oblasti necelých 4 km široké; čelní útoky bez obchvatných manévřů; jedním slovem malý důraz na pohyb, rychlost činu a překvapení — jsou všeobecně známé jakožto výsledek zkušeností, čerpaných z bojů na západní frontě zejména v r. 1918, kdy Němci i Francouzové napjali své poslední síly k zápasu o život a smrt.

Pozornosti zasluhují důvody, proč pplk. Rowecki nepovažuje západoevropskou doktrinu za schopnou, aby byla aplikována beze změn na vedení boje polskou armádou, operující na bojišti východoevropském. Vojenská doktrina jest pevně spjatá s terémem bojiště — docela jinak představuje se nám v německém předpise „Führung und Gefecht z r. 1921“, opírajícím se též o zkušenosti čerpané z bitev pod Tannenbergem, Warszawou, Lodžem a pod. Lidské síle a duchu člověka, pohybu, překvapení, obchvatu a pronásledování přikládá se nemalý, ne-li rozhodující význam! Je tedy vojenská doktrina povinná přizpůsobiti se státu, o jehož armádě jedná; nelze bezpodmínečně vnucovati armádě doktrinu, jak tomu bylo po r. 1918 u všech států s Francií spřátelených! Zajímavé jsou některé číselné údaje autorovy:

1. poměr délky hranic ohrožených k délce hranic neohrožených (Francie 961:5624 km; Polsko 3362:4452 km);

2. poměr povrchu státu k délce ohrožených hranic (Francie 550.986:550 km²; Polsko 388.328:115 km²);

3. počet obyvatelů na 1 km ohrožených hranic (Francie 39.210.000:40.800; Polsko 28.000.000:8.300);

4. počet obyvatelů potřebných k postavení a udržování bojové schopnosti jedné divise počítá autor na 500.000 (angl. major Cowper 700.000, rum. major Florescu 300.000), z čehož plyne u Francie možnost disponovati 89 divisemi,

v Polsce ca 60 divisemi. Vidíme tedy ve Francii 1 divisi na 8—13 km ohrožených hranic, v Polsce na 56 km ohrožených hranic;

5. k uvedeným číslicím nutno dodati, že materiálně-zbrojní situace Polska bude nepoměrně horší než ve Francii, kdežto o lidskou sílu nebude nouze.

Jakkoli již tyto důvody samy o sobě by stačily k obhájení názoru o nutnosti doktriny „polské“, přece vzpomíná autor ještě kritiky marš. Pilsudského o válce polsko-sovětské, přičítající hlavní vinu na porážce přílišnému lpění vůdců na ztrnulých manévrech ustálené fronty. Zmiňuje se pak o změnách doktriny, ku kterým byla Francie nucena na marockém bojišti, kde její divise — třípluková taktická jednotka, mající za úkol vlastně pouze koordinovati činnost palebních prostředků pěchoty a dělostřelectva — se přeměnily ve strategické jednotky, rozmnožené o jezdectvo (3 eskadrony ba i celý pluk), pěchotu (jeden pluk; celkem dvě brigády, každá o 2 plucích v divisi) a horské dělostřelectvo. Boje v Syrii potvrdily správnost těchto opatření.

Od r. 1921 maršálek Pilsudski, gen. Romer, gen. Rydz-Śmigły upozorňují na sebe v Polsce svými pracemi o nové doktríně, jež se setkávají s porozuměním u sovětského vojenského pracovníka Kakurina, rumunského plukovníka Florescu a jihoslovanského plukovníka Žiwkowiče. Vidíme tedy, že by i byla přijata francouzská doktrina východoevropských států jako nutný tmel různých složek, z nichž v r. 1918 jejich armády byly vytvořeny, přece studie jednotlivců ukazují odůvodněnou snahu připoutati vojenskou doktrinu k terénním, hospodářským a politickým zvláštnostem států.

Jakými směry měla by se uchylovati vojenská doktrina polská od doktriny francouzské? První operace polské armády musí býti úkazem velkého rozmachu jezdecka a letectva, neboť jak Rusko tak i Německo budou svoji sílu získavati teprve delší dobu po vyhlášení války! Tu bude možno získati úspěchy malými silami na široké ohrožené frontě. Franc. armáda může oproti tomu klidně očekávati pod ochranou ostrahy a krytí hranic mobilisaci svého průmyslu i národa, majíc jistotu převažy na svých ohrožených hranicích.

Na vytvoření souvislých front v Polsku není možno mysliti; bude nutno operovati armádními skupinami složenými z 1—2 až 10 vyšších jednotek (pěší nebo jezdecké), vedených hlavním velitelstvím přímo nebo prostřednictvím velitelství armád (skupin armád). Po-

vstanou prostory aktivní a prostory pasivní (střežené), soustředění sil a převaha na jednom místě operačního jeviště — tudíž hlavním znakem operací bude pohyb se všemi jeho strategickými i takt. důsledky, zejména obchvaty křidel a přechody neschůdných prostorů (močály, vodní toky a p.) Francouzská armáda může počítati s t. zv. posílení válkou, přerušovanou čelními útoky mohutných mas, opřena jsouc křídly tak, že netřeba se obávati obchvatu (moře, neutrální Švýcarsko).

K upevnění této doktriny opětuje autor svoji výzvu k metodické práci: Polsko jest povoláno státi se jejím zdrojem, neboť jediné ono může se opírat o zkušenosti války svedené pod vlivem západoevropské doktriny. Studie německé, rakouské a ruské nejsou objektivními, neboť jejich tvůrci ospravedlňují buď sebe neb oslavují činy svých armád. Polská — východoevropská — doktrina razila by si cestu do všech států sousedících se sovětským Ruskem nejen v Evropě, ale i v Asii (Persie a Japonsko): dodejme k tomu částečně i u nás — pozn. recensentova.

Poručík Leonard Żyrkiewicz — Boj proti obrněným automobilům.

Z této velmi zajímavé studie, vyjmuté z knihy téhož autora „Obrněná auta“ bude snad účelno vyzdvihnouti několik myšlenek.

V pasivní obraně proti obrněným automobilům uvádí por. Żyrkiewicz požadavek, aby překážky byly postřelovány, palba však nebyla zahájena dříve, až osádka obrněného automobilu vystoupí, aby překážku odstranila. Co do min kontaktních přimlouvá se autor za miny nájezdové, spojené s dělostřeleckými nebo minometnými střelami. Jistější účinek s větší bezpečností poskytují však miny střežné; k dosažení jistoty výbuchu v příhodný okamžik nutno je opatřiti záměrným opatřením — nejlépe umístiti u nějakého viditelného terénního předmětu.

V aktivní obraně vidí autor největšího nepřítele obrněných aut v dělostřelectvu, které bojuje proti nim buď pohyblivou clonou, buď vzetím do úzké vidlice neb palbou na určité místo v terénu — na něž se bylo zastřílelo — v okamžiku, kdy obrněná auta je dosáhnou; velikou nevýhodou dělové palby jest nemožnost vésti boj proti obrněným autům v okamžiku jejich utkání se s vlastní pěchotou. Veliký úspěch bude docílen jednotlivými, přímo palíci, předsunutými děly buď nehybně umístěnými nebo na housenkách.

Zajímavé jsou údaje o nynějším stavu kulometné a puškové výzbroje pro boj proti pancíři (něm. kulomety a pušky Mauser-Antitanks a

Tuf-Tank, švýcarský Oerlikon — kulomet, americký kulomet Gast — 13 mm ráže a 1200 ran (minutu).

Z jiných bojových prostředků proti obrněným automobilům zmiňuje se autor o ručních granátech (francouzský protitank. granát), užití rychlopalných děl malé ráže a minometů, letectva (hlavně průzkumu), obrněných automobilů (hlavně za ústupu), boj. plynů.

Co do taktiky boje proti obrněným automobilům rozvádí por. Żyrkiewicz někt. velmi dobré poznatky; na př.:

1. prorazili obrněná auta 1. boj. sledy, nutno soustřediti celou svoji pozornost na to, co je následuje — pěchota, jezdecko a pod. — boj proti prorazivším automobilům ponechati dále vzadu rozmístěným bojovým sledům. Bývá takto izolovány obrátí se dříve neb později samy na ústup. Jest tedy účelno rozdělit cíle svým palebným prostředkům tak, aby část jich — kulomety — bojovala proti pancíři, kdežto druhá očekává objevení se jednotek postupujících pod jejich ochranou;

2. souvislost obrany a hloubka sestavy jest zdrojem úspěšného boje proti obrněným automobilům;

3. je-li obava před útokem obrněných aut z boku neb z čela na pochodující neb postupující proudy, nutno buď v boku rozestaviti neb v čele umístiti jednotlivá děla s úkolem stále hotovosti k palbě proti obrněným automobilům;

4. obrněná auta nerozdělovati, nýbrž užití v soustředěných jednotkách.

Boj proti obrněným automobilům na housenkách jest mnohem obtížnějším, než pohybují-li se na kolech; doposud existuje však velmi málo dobrých housenkovitých typů. Autor hodnotí význam ně naší systematickou práci na zdokonalení obrněných automobilů kolových.

Neobyčejně zajímavé jsou studie brig. gen. M. Kukiel: Manévr Smolenský r. 1812 a mjr. dr. W. Lipiński: Zdroje pro studium nejnovějších dějin polského vojska (1908—1918).

Z přehledu zbraní a služeb zasluhuje pozornosti „historický“ vývoj pistole a „puškový granát“ (mjr. dr. Felsztyn), „sovětské názory na letectvo arm. sboru“ (J.) „psychotechnická práce v holandské armádě“ (S. Studencki). Podrobnější zmínku bude snad účelno věnovati studii kpt. námořnictva R. Reymana: Význam říční flotily jako taktické a operativní jednotky. Zdroj úspěchu říční flotily vidí autor v pancíři, pohyblivosti a výzbroji lodních jednotek (houfnice, kulomety a rychlopalná děla); možno jich užití hlavně při

1. přechodech přes vodní toky (dělostřelecká příprava — přesnost palby zvyšovaná světlomety, zranitelnost zmenšena pohyblivostí, přeprava prvních sledů na protilehlý břeh event. i jen za účelem demonstrace; ochrana boků přecházejících jednotek; podpora boje na protilehlém břehu do doby, kdy budou moci být převzata přepraveným dělostřelectvem; boj proti nepřátelské flotile — ochrana mostů, míst přepravy a pod.);

2. při operacích podél vodního toku (průzkum spolu s letectvem a jezdeckem; spojení, doprava po vodních cestách).

Výcvik osádky lodních jednotek, dělí autor na 3 údobí: první — vnitřní elementární, druhý — plavba po různých řekách ku seznání jejich plavebních schopností, třetí — cvičení s hl. zbraněmi a službami.

Vodní toky musí být v míru systematickou prací upravovány pro činnost flotily, aby jejich dokonalá splavnost propůjčila lodním jednotkám největší rychlost a pohyblivost.

V měsíčních přehledech diskutuje se o nutnosti zříditi v Polsce silniční fond obdobně jako u nás; ochrana národa proti plynovým útokům zahájena byla propagační a poučnou činností ministerstva železnic v rozsahu vlastní působnosti (ochrana železničního personálu).

Z popisu činnosti vál. školy polské zajímá nás:

1. počet profesorských sil na dva ročníky: 11 prof. polských, 20 asistentů a 6 profesorů francouzských (čítajíc v to velitele školy plk. gen. št. Faury);

2. názor polského hlavního štábu. nezmenšovati počet posluchačů vál. školy, byť i potřeba armády byla kryta, **nýbrž zvýšiti službou důstojníků gšt. v řadovém vojsku vědeckou úroveň důstojnického sboru;**

3. příprava posluchačů ke vstupu do vál. školy se děje zasíláním námětů, zpracovaných prof. sborem vál. školy, který po zkoumání předložených řešení, vydává účastníkům přípravy autorská řešení.

Mjr. gšt. Polívka.

d) Revues ruské.

„Vojna a revoluce.“

Kniha II.

V předmluvě, věnované 9. výročí rudé armády, připisuje redakce této armádě „mohutnou sílu“ i pohotovost rozvinouti se na první zavolání; zesílení její materiální a technické moci, praví redakce, spočívá na „základě upevnění hospodářské situace a vzrůstu průmyslu“. Soudíme-li podle údajů hospodářských orgánů, je tento optimismus v oboru hospodářském málo odůvodněn. V dokumentech občanské války zdůrazňuje se úloha Leninova ve vojenství; při tom se poukazuje na dopis Leninův Skljangskému ze 4. IX.: návrh na použití jezdeckta proti letadlům. Tyto „hluboké“ myšlenky byly vzbuzeny nájezdem kozáckého sboru gen. Mamontova do týlu rudých 10. VIII.—19. IX.

Bubnov: Strana, rudá armáda a politická práce. Velitelské kázání Korolu (viz I.). Myšlenka: politická práce je úlohou komunistické strany a v armádě se dává strana do služeb vojsku; armáda je oporou diktatury.

Alexinskij: Úkoly sjednocení veřejné spolupráce s obranou Aviochímem. Toto sjednocení má se týkati všech odvětví života.

Žigur: Hrozba války. Autor vidí nebezpečí v politickém sjednocení

západních sousedů. Síly Finska, Estonska, Litvy, Polska a Rumunska vypočítává na 556 tisíc. Financování těchto držav Anglií. Za potěšitelné pro sovětské Rusko považuje autor nepřiznivě vzájemné vztahy Litvy a Polska, Polska a Německa. Pomoc Anglie je zneškodňována jejími hospodářskými, finančními a politickými nesnázemi.

Pugačev: Průprava velitelského sboru a štábů. Hodnost autorova, jenž je pomocníkem náčelníka generálního štábu, dovoluje považovati stať za hlas oficiálních vojenských kruhů. Ve vyšších vojenských kursech pro vyšší velitele (od r. 1921) projevil se v první době nedostatek Polního řádu a Polní služby a v roce 1924-25 byl program nad síly velitelského sboru. Nyní již většina tohoto sboru má potřebnou průpravu k dalšímu svému zdokonalení. Je potřebí praxe v řešení taktických a střeleckých úkolů. Slabé jsou výsledky válečných her, cvičení v terénu a manévru r. 1925.

Juškov: Výchova taktického myšlení. Podle válečné hry shledává autor, že nynější velitelský sbor nemá správné metody vojenského myšlení. Všecko se zvrhlo v schematisování. Metody, doporučované autorem: analýsa, synthesa, indukce, dedukce, jsou bohužel nad síly mnohých důstojníků.

Tau: Průprava a zdokonalení velitelského sboru Spojených států severoamerických. Její charakteristická vlastnost: síť škol a kursů až do generálských hodností. Uveden je seznam škol a jejich charakteristika. Totéž v Anglii.

Jegorov: O zničení a unavovací strategii podle zkušenosti strategie Svěčina. Podle mínění autorova měli by Marx, Engels a Lenin býti jasnými příklady v oboru vojenské vědecké teorie.

Bens: Stránky z dějin politické práce. Z období povstání Kozáků na Horním Donu na jaře 1919.

Lěpin: Horská válka v podmínkách středoasijského bojiště. Pokusy autorovy dají této otázce jakési vědecké základy podle zkušeností z operací malých oddílů lze považovati za zcela nezdařilé.

Sapurin: Válka a finance. Do končení stati z 1. čísla.

Kniha III.

Trandafilov: Pravděpodobný číselný stav budoucích armád. Autor činí podle zkušeností světové války závěr, že na západě je při dostatečné technice nedostatek lidí. Rány hospodářských ztrát z válečné doby považuje již za vyléčené. Počet obyvatelstva je již vyšší než před válkou. Státy sousedící s Ruskem při vystoupení proti němu musí se opírat o prostředky velkých držav. Mobilisace bude značně usnadněna, ježto je mnoho zbytků zásob ze světové války. Hranice napětí technických států jsou závislé na lidských zdrojích; autor určuje u zemědělských států tyto hranice na 14—15%, jen u Polska na 20%. Vychází ze těchto předpokladů, uvádí autor tyto číselné údaje:

	Počet obyvatelstva v tisících:	% krajní mobilisace:	Hranice krajní mobilisace v tisících:	Mobilisace 1914—18:
Francie	39.000	25%	9.800	8.400
Německo	63.200	25%	15.800	11.000
Anglie	42.900	25%	11.725	8.700
Spojené státy S. A.	105.700	25%	26.425	3.800
Polsko	29.300	23%	5.860	—
Rumunsko	17.000	15%	2.550	—
Finsko	3.500	15%	525	—
Estonsko	1.100	15%	165	—
Lotyšsko	1.800	15%	270	—

t. j. očekávaná mobilisace dá více než ve světové válce, taktéž i materiální část.

Uvažuje o kádrech současných armád, uvádí:

	početní stav	kádr	kádr v %	kolik takových jednotek: polovina
Německá divise	16.500	12.000	75%	
Francouzská divise	16.000	7.500	48%	
Ruská divise	18.000 po	13.500		21.5%
Ruská divise	18.000 po	12.000		25.5%
Ruská divise	18.000 po	9.000		53.0%

Při těchto kádrech určuje autor mobilisovaný početní stav vojsk 1. linie, t. j. 1. výzvy (ve světové válce):

	Mírová armáda		Mob. voj. 1 linie		Zvýšení v %	
	celkem	počet pěších divisí	celkem	počet divisí	k celkovému počtu	k počtu divisí
Německo	761 tisíc	50	1.887 tisíc	79	148%	58%
Francie	863 tisíc	47	1.856 tisíc	79	118%	67%
Rusko	1.423 tisíc	78½	1.839 tisíc	123½	75%	56%

Nynější divise má jen u Francouzů početní stav 17.000; v ostatních státech 13—14.000; kádry u Francouzů 6—8 tisíc, v ostatních státech 5—5½ tisíc.

V budoucí válce odhaduje autor počet divisí sousedů Ruska a jejich pro-
tektorů:

	Síla mobilisované armády
Francie	57—64 divise až 2.500 tisíc
Polsko	48 divisí až 1.500 tisíc
Rumunsko	36 divisí až 1.000 tisíc
Estonsko	5 divisí
Litva	5 divisí
Finsko	6 divisí
Lotyšsko	6 divisí

Taková mobilisace je úplně zabezpečena, pokud jde o vycvičené lidi, kterých je ve státech:

	Roční kontingent	Služivších	Mimo vojenský výcvik	Celkem
Francie	250 tisíc	6.444 tisíc	—	7.444 tisíc
Polsko	160 tisíc	2.640 tisíc	160 tisíc	2.800 tisíc
Rumunsko	110 tisíc	2.110 tisíc	90 tisíc	2.200 tisíc
Finsko	23 tisíc	192 tisíc	35 tisíc	227 tisíc
Estonsko	9 tisíc	70 tisíc	20 tisíc	90 tisíc
Lotyšsko	13 tisíc	131 tisíc	30 tisíc	161 tisíc

Lidi na doplnění toho nejen stačí,
ale i přebývá jich, a to:
ve Francii 4.000.000

v Polsku 1.500.000
v Rumunsku 1.200.000

Při mobilisaci 1914 byly tvořeny jednotky i bez kádrů, přímo ze záložníků:

	Počet vycvič. záložníků	Odešlo k jednotkám 1. linie	Celkem se zápolím	Ze zbytků postaveno	Celkový počet mobilis. armády
Německo	přes 4 mil.	1.887 tisíc	přes 3 mil.	29 zeměbran. divisi, 15. „Ersatz-res.“	4.215.000 (215 tisíc nevycvič.)
Francie	3½ mil.	79 divisi 1. linie	—	13. zál. div.	3.781.300 (329 tisíc nevycvič.)
Rusko	ke 4 mil.	—	—	—	—

Po versaillském míru je Německo v nejvýhodnějším postavení a jeho základem při mobilisaci budou vojska 2. linie.

Maximální počet mobilisovaných v budoucnosti (6—8%) stanoví autor na toto:

			Celkový počet	Počet divisi 2 linie
V roce 1914 postavilo	79 p. divisi + 13 divisi	Francie	3.200.000	25—30
Nyní postaví	57—74 divisi + 20—25 divisi	Německo	5.054.000	50—60
Číselný stav „skrytých ozbrojených sil“ určuje autor:		Polsko	1.800.000	15—20
		Rumunsko	1.020.000	5
v Polsku na 150.000		Finsko	195.000	3
ve Finsku na 93.000		Estonsko	66.000	—
v Estonsku na 25.000		Lotyšsko	108.000	1
v Lotyšsku na 25.000				

Celkové úhrny možné budoucí mobilisace udává autor takto:

	Vojska 1. linie		Vojska 2. linie		Celkem	
	pěši divise	počet se zál. voj.	pěši div.	počet voj.	pěš. div.	počet voj.
Francie	57—64	2—2.500.000	25—30	700.000	84—94	3.200.000
Německo	asi 20	800.000	50—60	1.800.000	70—90	2.600.000
Polsko	48	1.500.000	15—20	300.000	63—68	1.800.000
Rumunsko	36	1.000.000	5	200.000	41	1.200.000
Finsko	6	100.000	3	60.000	9	160.000
Estonsko	5	75.000	—	—	5	75.000
Lotyšsko	6	100.000	1	20.000	7	120.000

K doplnění mobilisovaných částí zůstává nevyužito:

	Počet schopných k voj. službě	Počet mobil. v 1. období	Zbývá nevyužito
Francie	9.800.000	3.200.000	6.600.000
Německo	15.000.000	2.600.000	13.200.000
Polsko	2.860.000	1.800.000	4.060.000
Rumunsko	2.550.000	1.200.000	1.350.000
Finsko	525.000	160.000	365.000
Estonsko	165.000	75.000	90.000
Lotyšsko	270.000	120.000	150.000

Ztráty v budoucí válce určuje autor podle ztrát ve světové válce takto:

	Mrtvých a nezvěstných	Zajatých	Těžce raněných a neschopných ke službě	Celkem ne- nahraditelných ztrát	Kromě toho za celou válku raněných a pohmožděných
Francie	1,386.000	506.500	747.030	2,639.500	2.800.000
	1,892.500				
Rusko	732.213	3,638.271	—	4,320.000	2,715.603
	4,320.484				
Německo	—	—	—	všech ztrát přes 7 mil. všech ztrát přes 4½ mil.	

Za celou válku Rusko mobilisovalo všeho všudy . . . 17,500.000
Jeho armáda ke konci války měla . . . 7,063.000
Počet divisí vzrostl ze 123 na 203.
Německo přivedlo operující armádu na početní stav . 6,500.000
Počet divisí stoupl ze 123 do 242.
Celkem mobilisovalo . . . 11,000.000
Ztráty . . . 4,500.000

Francie, podle článku Karatyginova, uvedeného dále, mobilisovala celkem 7,935.000—8,140.000.

V budoucí válce očekává autor značné ztráty. Lidské zdroje za první rok se vyčerpají tak, že nebude lze počítati se stavěním nových jednotek, kromě v Polsku.

Normy doplňování střelivem vypočítává autor na základě norem spotřeby za měsíc podle zkušenosti na východní frontě:

Na pušku	40 nábojů
Na lehký kulomet	3000 nábojů
Na těžký kulomet	10.000 nábojů
Na lehké dělo	500 nábojů

Podle této normy stanoví potřebu Polska:	v tisících:
puškových a kulometných nábojů	1,740.000 za rok
nábojů pro polní dělostřelectvo	15.000 za rok

Veškeré ruské továrny v době největšího zatížení	vyrobily za rok:
puškových a kulometných nábojů	1,483.000.000
nábojů pro polní dělostřelectvo	19,420.000

Autor zdůrazňuje vynikající úlohu letectva v moderních válkách a počítá sílu letectva takto:

	Počet letounů	
	Celkem	Z toho bojových
Francie	6.500	1.350
Polsko	578	152
Rumunsko	370	130
Anglie	3.553	428
Italie	1.750	520
Amerika	4.200	330

t. j. méně, než bylo v roce 1918.

Dále se zmiňuje o neustálém rychlém vzrůstu rozpočtů na letectvo, vzrůst

továren a škol leteckých i vzrůst počtu letounů. Roční produkci leteckého průmyslu 4 hlavních států odhaduje autor na 40.000—50.000 letounů. Odhaduje tuto výrobu v roce 1918 na 96.300.

Autor očekává tyto letecké síly v budoucí válce:

Francie	6—8 tisíc strojů
Anglie	3—4 „ „
Italie	3—4 „ „
Polsko	1—1½ „ „

Celkové závěry o pravděpodobném nástupu v budoucí válce:

Němci nerozvinou na západě více než	50—60 divisí (ne hůře než 1914)
Francouzi ne více než	80—90 divisí (v r. 1914 70 div.)
Poláci	48 divisí 1. linie 15—20 divisí 2. linie

Na ruskou divisi počítá autor 10—12 km fronty a na frontě hlavních operací 2—4 km. Leteckou hustotu polskou odhaduje na 1½—2½ letounu na 1 km a u Francouzů 20—25 letounů na 1 km fronty.

Index. Spotřeba střeliva. Podle zkušenosti ze světové války odhaduje autor spotřebu střeliva:

	Průměrná měsíční spotřeba v milionech kusů:		
	1916:	1917:	1918:
Francie	130	170	150
Německo	160	200	200
Anglie	240	120	250 (s koloniemi)
Rusko	200	?	? (podle Manikovského).

Roční spotřeba na vojina v různých státech	1600—2000
Roční spotřeba na pěší divisi 20 milionů	
Roční spotřeba na pušku	1.200
Roční spotřeba na těžký kulomet	60.000
Roční spotřeba na lehký kulomet	15.000

Dělové střely. Zahájily válku s touto zásobou na dělo:

Francie	1.300 ran na dělo
Anglie	1.500 ran na dělo
Německo	987 ran na lehké dělo
	973 ran na lehkou houfnici
Rakousko	500 ran na dělo
Rusko	1.000 ran na dělo

Postupně spotřeba vzrostla na jedno dělo průměrně:

za rok v r. 1915	6.000
za rok v r. 1916	12.000
za rok v r. 1917	11.000
za rok v r. 1918	12.000

Průměrnou normu na jedno dělo udává autor na 4—4½ tisíce.

Kapotochin. Spolupráce k přípravě státu k obraně. Kritika kooperativní „neutrality“ na počátku války; uznává nutnost spoluúčasti kooperace na přípravě k válce.

Chajevskij. Přistěření situace v sovětském Rusku. Optimistický úvod sovětského úředníka o „denním vzrůstu hospodářské činnosti“ o „velikých výsledcích sovětského strojnictví“ se náhle mění v žaloby na „Ústřední úřad sov. strojů“ a „Ústřední úřad pro vozbu“. (Co všechno „nenakupili“ sovětské pokusitelé ruské trpělivosti!) Tyto ctihodné úřady nikterak nezbudily zájem sedláků svou „standardisací“ a „plánovitou prací“, neboť se ukázala: 1. neznalost „úřadů“ skutečných potřeb obyvatelstva; 2. „odbočky“ neznaly ustanovení „Sovětu práce a obrany“ (STO) o „standardisaci“; 3. nedostatek kovových zásob v „odbočkách“ (a to při „velkých výsledcích sovětského strojnictví“!); 4. špatná výroba a drahota; 5. úplná „anarchie“.

Karatygin. Dělné ruce ve Francii za světové války. Autor nepovídá nic zajímavého.

Varfalomějev. Operativní převápění a zastírání. Autor uvádí příklady ze světové války i válek občanských o boji mezi „metodičností“ a „nenadálostí“ a přikloňuje se patrně ke „kompromisnímu způsobu“ — co bude kdy lepší, toho použij. V oboru zastírání mnoho nespílitelných přání a snů.

Borisov. Vedení v malé válce. Dělati závěry ze zkušeností bojů eskadrony s Basmači není možné a autorův pokus je po této stránce nezdařilý.

Syromjatnikov. Úder na místo styku a jeho zajištění. Vedoucí myšlenka: dosáhnouti přesily v rozhodný okamžik v rozhodujícím směru a bít protivníka po částech. Autor je na akademickém podiu velikým řečníkem a proto ani zde se nezbavil své vlastnosti. A závěry jsou dosti jednoduché: 1. rozvrátiti dělostřelecké spojení na místě styku; 2. přetrhnouti taktické spojení vnitřních křídel protivníkůvých (dvou sousedních jednotek); 3. vniknouti mezi obě části v místě jejich styku (př. Mackensen v prosinci 1914 v Polsku na místě styku I. a II. armády). Recepty pro obranu proti tomu: 1. zvláštní jednotka na místě styku s úlohou, sjednocovati zde operace, 2. palebný a manévrový „pytel“ (autor tento způsob velice miluje, viz jeho „Taktiku dělostřelectva“); 3. zabezpečení spojení (ale ne drátem).

Malinovskij. Výcvik v šermu bodákem — povinný.

Grečanik. Obrana divise v pohybné válce — taktická úloha podle polského Polního řádu.

Stoljarov. Novinky v útoku pěchoty. Brzké rozčlenění v palbě protivníkově; velký význam úsilí pěchoty na střední a malé vzdálenosti (palba); jak tyto, tak i ostatní návody autorovy nepodávají nic nového; pro ruskou terminologii jsou nové jen některé výrazy, jako „spojovací skupina“, „přibližování“ a „útok“ (tento jen ve sféře účinné palby; před tím je to „přibližování“).

N. R. Sarakamyš. Krátký nástin prosincové operace r. 1914. Plk. gšt. V. Dobrynia.

c) Revues německé.

Wissen und Wehr.

6. sešit, červenec 1928.

Konrád Leppa: Heldische Entschlüsse.

V kritických okamžicích obrátili velcí vojevůdci situaci k dobrému jen hrdinským, smělným rozhodnutím. Aby to autor potvrdil, uvádí mnohé příkla-

dy z dějin válek XVIII. a XIX. století a na roveň jim staví některá rozhodnutí německého vrchního velitelství z doby světové války, zejména činy generálů Falkenhayna, Hindenburga a Ludendorffa.

Hermann Foertsch: Spanien im XIX. Jahrhundert. Příspěvek k otázce „Politika a armáda“.

Španělské armádě se činí těžká a oprávněná výtka, že svou rozháraností na politické strany je vinna neutěšeným vývojem osudů Španělska v posledním století. Pravda je však také, že armáda byla na scestí zatlačena tíží politikých vůdců, bezmocností a neschopností koruny, vlády i parlamentu, takže se na konec stala hříčkou politických stran, které své politické a často i jen osobní cíle vymáhaly vojenskými vzpourami a státními převraty.

Autor líčí tento úpadek státní autority a moci, jehož kořen tkvěl v nedostatečné péči o armádu a který způsobil, že na př. od r. 1808 do 1860 neméně než 45 vojenských povstání působilo silně netoliko na vnitřní poměry říše, ale i na její mocenské postavení v mezinárodní politice.

Klasický příklad neopatrného zacházení a nesprávného pohlížení na účel a význam branné moci.

Von Mantey, Oberst a. D.: Betrachtungen über den Übergang über die Marne und über die Marneschlacht.

Článek je pokračováním studií téhož autora o nástupu, pohraničních bitvách a o marnských operacích, uveřejněných postupně ve Wissen und Wehr (v roč. 1926, v sešitech 4, 7, 8; 1927: 9; 1928: 1 a 2). Stručnou a jasnou formou líčí se situace koncem srpna a začátkem září 1914, jaká skutečně byla a jak ji pojímalo německé vrchní velitelství a velitelé německých armád, především obou křidel. Jsou uvedena jejich rozhodnutí, která se odvodňují a podrobněji po strategické a operativní stránce objektivní kritice, při čemž je základem dílo německého válečného archivu. Tak se probírají postupně jednotlivé dny, až se ocitáme navečer 6. září náhle před vrcholem bitvy.

Vojensko-politický přehled zabývá se vojenskou situací v Číně. Studuje hlavní rysy vojenských operací obou stran v posledních dvou letech, které objasňuje čtyřmi náčrtý. Tyto boje byly nám celkem neznámé, neboť novinářským zprávám chyběla jasnost a přehlednost, kterou se vyznačuje tato studie, která nespouští se zřetele ani politické a hospodářské síly, ať vnitřní, ať zahraniční, pokud měly vliv na chod vojenských operací.

Září 1928, 7. sešit.

Generalmajor a. D. Feeser: Soldatischer und bürgerlicher Gehorsam.

Autor se zabývá podstatou poslušnosti a zkoumá ji podle původu, rozsahu a stupně účinnosti. Zná pět hlav-

ních stupňů: bezpodmínečnou, slepou, přemýšlivou, rozumem vedenou a svědomitou poslušnost. Zavrhuje oba extrém, upozorňuje na nebezpečí rozumově podmíněné poslušnosti a uznává tedy jen oba střední typy jako možné u armády. Své úvahy dokládá příklady ze světové války i z válek dřívějších. V německé armádě byla v duchu předpisů pěstována před válkou slepá poslušnost u nižších jednotek, od vyšších velitelů však byla požadována jen přemýšlivá poslušnost. Za války však slepá poslušnost ustoupila do pozadí i u nižších jednotek, hlavně u pluků a oddílů. Často nedostatečné spojení v bitevních čápe a tedy neúplná znalost okamžité situace se strany představených nutila velitele rot a praporů uvažovati, zda by jejich představený byl ten nebo onen rozkaz vydal, kdyby znal okamžitou situaci tak jako oni. Následek toho byl, že zcela přirozeným postupem zůstala slepá poslušnost omezena jen na jednotky nejnižšího řádu, tedy na čtyři a nejvýše na roty.

Mezi občanskou a vojenskou poslušností byl vždy určitý rozdíl. V dobách absolutismu, kdy občané musili býti poslušni své vrchnosti téměř slepě, nebyl tento rozdíl tak značný jako v dobách po velké francouzské revoluci, kdy v občanstvu nabývá stále více půdy uvědomělá poslušnost, zatím co se u vojska vyžaduje i nadále poslušnost slepá. Pro armádu jest ovšem výhodnější, není-li značných rozdílů, poněvadž si pak nováčkové v míru, hlavně však záložníci za války, přinášejí již z domova potřebný a trvalý pojem poslušnosti. Podle toho doporučuje autor se zřetelem na dnešní poměry, aby se v německé armádě upustilo od trvání na slepé poslušnosti a aby se všichni, občané i vojáci, tím více cvičili a utvrzovali v přemýšlející poslušnosti.

Oberst a. D. von Mantey: Betrachtungen über den Übergang über die Marne und über die Marneschlacht.

Německé vrchní velitelství se dovědělo teprve 6. září večer z ukořistěného rozkazu Joffrova, že již nepronásleduje francouzskou armádu, domněle na celé čáře poraženou, nýbrž že nastává, vlastně již nastal rozhodující boj, a to za podmínek pro Francouze příznivějších, poněvadž se jim podařilo se se skupiti tak, že obcházeli německé pravé křídlo (I. armádu), které se z původního směru na jihozápad postupně zatočilo k jihu a k jihovýchodu, a že mohli využiti mezery vzniklé náhlou změnou směru I. armády mezi německou I. a II. armádou. Francouzská protiofenzíva byla pro německé vrchní

velitelství dokonalým strategickým překvapením a měla za následek, že Francouzi strhli na sebe iniciativu operací, kterou až do té doby Němci vítězili.

Autor líčí ve velkých rysech zřejmě situaci jednotlivých armád a ukazuje, že situace Němců nebyla beznadějná. Stačilo, kdyby Moltke byl nařídil prozatímní obranu jednak pro I. a II. armádu, jednak pro IV. a V. armádu a použil III. armády, zesílené částmi od IV. a V. armády, k průrazu a obchvatu útočícího francouzského levého křídla, což bylo tím snazší, že před III. armádou byla ve francouzské frontě značná, jen slabě držená mezera. Ale když se to nestalo, přece ještě byly dobré výhledy. I. německá armáda stála pevně na řece Ourcq, na svém pravém křídle dosáhla dokonce převahy 4 divisi; také II. armáda stála pevně, mezera mezi nimi, držená oběma jezdeckými arm. sbory, byla sice nepřijemná, ale ne nebezpečná, poněvadž Angličané postupovali velice váhavě a poněvadž mohla být vbrzku ucpána silami (1½ arm. sboru), uvolněnými pádem pevnosti Maubeuge; III. armáda, která útočila z vlastní iniciativy svého velitele, dosáhla úspěchu, stačilo tedy jen vytrvat a přejít na pravém křídle I. armády k útoku, jak to také generál-plukovník von Kluck zamýšlel — v tom však se objevuje po druhé na jevišti osudný pplk. Hentsch, který vyličil velitelům I. a II. armády všeobecnou situaci ostatních armád tak černě, že se mu podařilo přimět je po velkém zdráhání k ústupu, který podle autorova přesvědčení nebyl nutný a který by se dal ospravedlnit jen tehdy, kdyby byl vědomou a zamýšlenou přípravou k nové, rozhodující a vítězné akci. I to bylo ještě možné promyšleným přeskupením německých sil a použitím vojsk, která byla ještě v Belgii. Že se tak nestalo, v tom tkví největší neštěstí bitvy na Marne.

Po krátkém zhodnocení výkonů vojsk a činnosti hlavních německých vůdců končí autor své úvahy větou: „Celkem zůstane bitva na Marne přes to, že končila ústupem, vzpomínkou slávy staré německé armády, a to pro radostnou rozhodnost všech vůdců, pro neslýchané výkony vojska a pro velkou kamarádskou ochotu navzájem si v boji pomoci.“

Oberst a. D. Kalbfus: Die französische Führung beider ersten Offensive in das Oberelsass im August 1914 (s pěti náčrtky).

Článek pojednává o průběhu francouzské ofensivy do Horního Alsaska. Jak známo, obsahoval francouzský operační plán XVII. podle směrnic z dub-

na 1914 provedení ofensivy pravým křídlem (I. a II. armádou) ve všeobecném směru na Strassburg. Zahájení této operace křídlem (I.) arm. bylo předvídáno na 12. mob. den, t. j. na 13. srpen. Hlavní operaci měla však předcházeti předběžná akce nejkrajnější pravé skupiny, a to již 7. srpna z prostoru Belfort na severovýchod ve směru na Mühlhausen. Tato akce byla svěřena VII. arm. sboru, zesílenému 8. jezd. divisí a 114. zál. brigádou. Cílem akce bylo obsadit Horní Alsasko, podnitit povstání francouzsky smýšlejících Alsanů a chránit dalším postupem z Mühlhausen na sever podél Rýna na Colmar pravý bok I. armády proti útokům německých sil, s jejichž nástupem na pravém břehu Rýna bylo počítáno.

O průběhu akce zmíníme se jen krátce. Velitel VII. arm. sboru neměl mnoho důvěry ve zdar svého podniku, cítil se příliš slabý a obával se o svůj pravý bok a o svá zadní spojení. Tyto obavy měl i velitel I. armády, kterému byla tato skupina podřízena. Veškeré žádosti o posilu byly však gen. Joffrem zamítnuty přes to, že franc. plán počítal s přítomností 1 aktivního a 2 zál. německých arm. sborů v Alsasku. Útok byl zahájen chabě. Mühlhausen byl dosaženo až za 2 dny (8. srpna), ačkoli německý odpor byl jen nepatrný. Jezdecké divise nebylo správně použito, hluboký průzkum ve směru na Colmar nebyl vůbec nařízen. Po dosažení Mühlhausen nařizuje velitel VII. arm. sboru se zastavit. Jeho rozkazy pro případnou obranu byly neúplné, průzkum opět opominut. Tak bylo jeho levé křídlo překvapeno 9. srpna odpodílné útokem Němců (XIV. a XV. arm. sboru) a donuceno ustoupit. Příštího dne večer Němci útočí opět. Francouzi pokračují v ústupu, zařizují se však přes noc na své nové posici k obraně. Velitel VII. arm. sboru dostal zatím k dispozici novou, 57. zál. divisi, které společně s 8. jezd. divisí použil k utvoření silné zálohy se svým pravým křídlem; také mu byly přisílány další posily. Nedovedl však svých záloh použít k protiútok, na každý německý útok následoval ústup celku a tak vidíme 12. srpna celou tuto skupinu opět na francouzské půdě.

Autor líčí průběh těchto událostí podle francouzských pramenů a připojuje v krátkosti svou kritiku. Nezdar akce připisuje na účet jednak vrchnímu veliteli, jednak veliteli VII. arm. sboru. Vrchnímu veliteli proto, že jak založení operace, tak přidělení sil bylo nedostatečné. Vojensky nebyla tato akce vůbec odůvodněna, spíše politicky, a jejím úspěchem měla být pozdvižení nálada francouzského obyvatelstva. Velitel VII. arm. sboru pak nebyl vhodnou osobno-

sti. Chyběla mu energie a důvěra v sebe. Nejednal, nýbrž dal se pobízeti, nerozkazoval, nýbrž nechal jednati své podřízené, jezdeckta nedovedl použiti. Článek je psán velice jasně a obsahuje mnohé poučení.

Vojensko-politický přehled pojednává o historii Litvy, o jejích vnitřních poměrech, o jejích vztazích

k Polsku a o vzniku a příčinách napjatého poměru polsko-litevského. Podává charakteristiku obou vůdčích osobností (Pilsudski-Voldemaras), srovnává vojenské síly obou soupeřů a naznačuje, že spor není jen jejich vnitřní záležitostí, nýbrž že jsou na něm interesoány vedle Francie a Anglie především Německo a Rusko. St.

LITERÁRNÍ PŘEHLED

a) Spisy české.

Ing. Karel Mayer: Automobilní garáže a sklady. Praha 1929. Uvedený spis je v naší literatuře první pokus o souborné zpracování nejvýše aktuální materie o ochranných stavbách a zařízeních pro moderní a dnes již populární dopravní prostředek — automobil. Jeho choulostivost i nebezpečí, zachází-li se s ním nevhodně, oproti vysoké výkonnosti jsou při jeho rozšíření hlavními důvody značné rentability takových staveb ochranných, které bývají zřizovány ať z neznalosti, ať z zjištěných důvodů často překotně a v poměrech úplně nevhodných na úkor jejich majitele a uživatele. Proto je třeba vítati toto dílo, které jest svým pojetím a rozsahem nejen vhodným a praktickým rádcem pro laika, automobilistu stavebníka, nájemce garáže a pro majitele garážního podniku, ale i účelnou pomůckou pro projektanta a stavitele garáží a příbuzných staveb.

Kniha obsahuje pokyny pro stavbu, zřizování a udržování garáží a staveb pomocných (s četnými příklady) od nejmenších objektů pro vozy soukromé a motocykly až po velké garáže, dále pokyny a předpisy pro službu v nich a konečně pokyny o skladech benzinových.

Nalezneme zde zásadní požadavky pro situování garáží a benzinových skladů a jejich rozdělení, způsoby úpravy malých garáží improvizovaných, dřevěných, plechových, zděných a betonových; příklady zřizování garáží příležitostných, běžné garáže motocyklové, tovární a provozní. Z větších garáží jsou odlišeny zejména stavby stabilní od provisorických (přenosných). Obšírně jsou probrány stavební podrobnosti. Zvláštní pozornost jest věnována službě a pořádku v garážích, důležitým otázkám o situování a rozsahu velikých garáží se zřetel na dopravní poměry a bezpečnost velkého města, pak jejich konstrukci a vnitřní úpravě i organiza-

ci. Spis pojednává zvláště o pomocných prostorách a skladech u garážních objektů, o úschovných a vydejných pohonných hmot a to o jejich situování, složení i rozsahu a o stavebních podrobnostech.

Úřední předpisy a popis největších pražských garáží doplňují text knihy, jejíž praktická cena je zvyšována tím, že nebylo skutečně šetřeno nákladu na výpravu díla, které má 140 názorných obrázků v textu a 10 připojených tabulek s cennými číselnými údaji.

Knihu tuto, která má moderní úpravu vnější a grafickou, jež bývá u odborných knih zpravidla neprávem zanedbána, velice zdařilou, lze objednat u inž. J. Holmana, Vinohrady, Máchova 2 a (eventuelně: přímo v redakci) brož.: za Kč 38.—, v celopletené angl. vazbě Kč 50.—.

Alfons Zelniček: „Stárnutí kaučuku a pryže.“ Brožura vydaná jako zvláštní otisk z časopisu „Chemický obzor“, čís. 8—9, roč. III. (1928). Stran 56.

Toto pojednání je zdařilým systematickým rozbohem velmi obtížného tematu: stárnutí kaučuku a pryže, je muž, ač již staršího data, teprve poslední dobou věnují vědci a technologičtí pracovníci zvýšenou pozornost. Pozornost ta tomuto důležitému oboru plně přísluší, neboť potřeba dnešního života vyžaduje enormní produkce pryžového zboží, jež představuje miliardové kapitály, tedy vědecké pole pro vědce i technologa, snažící se dosíci nejvyšší hospodárnosti svého oboru.

V první části díla rozbírá autor přehledně a systematicky příčiny stárnutí, o každé z nich blíže se zmiňuje na základě nových výzkumů a poznatků. V druhé části uvádí zkušenosti v boji proti stárnutí, kriticky probírá různé prostředky a opatření proti stárnutí a v přehledné tabulce podává 25